

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ — SAYI: 170-11 TEMMUZ 1978 FİYATI 5 TL

DEMOKRASI MÜCADELESİNDE BOĞUNTU

DİLSİZLER SOSYALİZMİ ANLATAMAZ

NEŞET KOCABİYİKOĞLU

Çağımızın belirleyici özelliği, kapitalizmden sosyalizme geçiş. Bilimsel sosyalistler, dünyanın her tarafında, bu çözümlenmeyi verilmemiş somut gerçeklerden hareket ederek yapılar. Örneğin, artık son çözümlemede belirleyici olan dünya sosyalist sisteminin gücü olduğunu vurgularlar. İki sistem arasında her alanda süregelen amansız rekabette dünya sosyalist sisteminin her geçen gün yeni yeni başarılar elde ettiğini belirtirler.

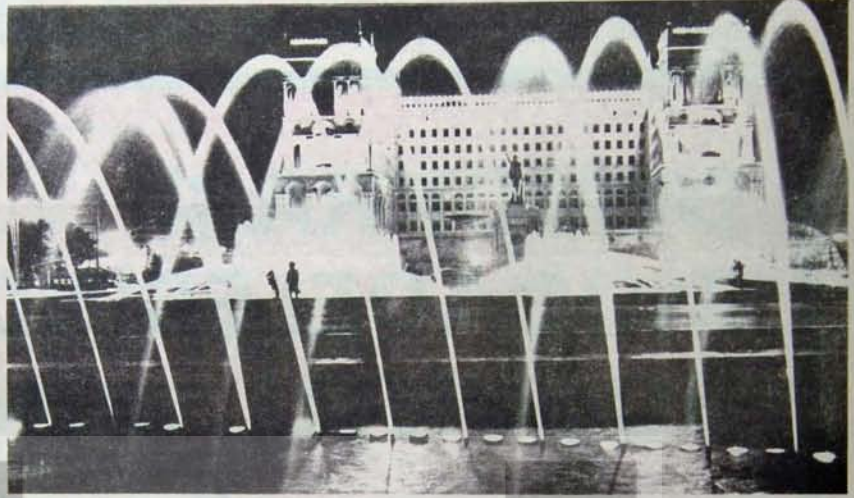
Bilimsel sosyalistler tüm bunları söylerken bunları soyut birer söz, birer "tekerleme" olarak görmezler. Gömmediklerini atıldıkları her adımda, tüm eylem ve davranışlarında dile getirirler, kanıtlarlar. Artık dünyada hiçbir olgunun bu çözümlenmeden, bu nemele gerçeklikten bağınmaz olamayacağı bilirlir. İşçi sınıfının uluslararası birlik ve dayanışmasının ancak bu çerçevede hayata geçirilebileceğinin bilincindedirler.

SOYUT İLKELERDEN SOMUT ÖRNEKLERE

Bugün artık sosyalizm yalnızca insanları kafalamada yaşayan bir ütopya değil. Bugün artık sosyalizmi yalnızca belirtmek değil, evrensel ilkelerin ışığında anlatma zorunluluğu da yok. Sosyalizmi anlatmak için yalnızca en genel ilkeleri sıralamak, neyin nasıl olmasa gerektiğini en genel anlamda söylemek; önce çok kısa süren Paris Komünü deneyi ile bir biçimde sona erdi. Büyük Ekim devrimi ile çağımız damgasını vuran yepyeni bir dönem başladı. Ve bugün sosyalizm artık dünyanın üçte birinde yaşanan, solunabilir bir gerçeklik durumuna geldi. Sosyalizme ilişkin olarak şimdiye değin en genel anlamda söylenen sözler, soyut olarak söylenen doğrular olmaktadır çıkmış, somut bir gerçeklik olmuş durumdadır. Artık bilimsel sosyalistler için sosyalizmi anlatmak, bilimsel-evrensel ilkelerin söylemlerini özetlemek de mümkündür. Ve tabii ki somut gerçeklik gözönünde tutulmadan soyut sözlerle sosyalizm anlatılmaya çalışılıyorsa, anlatılan sosyalizmden başka bir şey olduğunu, soyut anlamda dahi bilimsel sosyalizm ile ilişki olmadığını anlatmak için yalnızca işçi sınıfının dünya görüşü içinde olmak yeterlidir.

KARALAMA VE PERDELEME

Sosyalizm maddi bir gerçeklik durumuna gelmeye başladığından bu yana irili ufaklı yığılma sorunları karşı karşıya geldi. Tuhaf birer döndürülmüş algımdan yana olan amfial güçler her defasında bu sorunları aşmayı becerdi. Kısaca

Sosyalist toplumun kuruluşu, sosyalist propagandanın maddi temellerini de oluşturur.

da uzun vadede bu sorunların aşılması, sosyalizmin kapitalizmin karşısına daha güçlü, daha yenilmez bir biçimde çıkması kaçınılmaz bir zorunluluk. Bu bilimsel gerçek, bir gerçeklik olarak yaşam içindeki iyiyi geliştiren bir şeyir izlemekte, sosyalizmin kazanımlarıyla yadsanamayacak bir biçimde kanıtlanmaktadır.

Daha, Büyük Ekim Devrimi'nin hemen ardından dünya gerçekliği, dünyadaki tüm sosyalizm düşmanı güçler, bu gerçeğin farkına vardılar. Maddi bir gerçeklik durumunda olan sosyalizme ile emekçi kitlelerin arasına bir karalamayalan "perde" koymaya çalıştılar. Emperyalist güçler kendi varlıklarını güvencesini bu "perdenin" sağlanımla bağlamışın yanına, ince kabalı tüm sapırmaya yöntemleriyle bu "perdenin" tahkim edilmesinde gördüler. Amaçları ne olursa olsun - artık bu pek önemli değildi - maddi bir gerçeklik olan sosyalizmin karşısında olanlar bu "perde"nin ötesinde yer alıyordular. İster "iyi niyet" taşıyayla bezenmiş olsun, ister azgın anti-komünizm histerisiyle dolu olsun; nemele olarak bu "perde"nin ötesinde yer alanlar emperyalist kampın varlığının güvencesi olan bir "perde"yi tahkim ediyordular. Nemele bir gerçeklik olan sosyalizmin karalanması iki sistem arasındaki rekabetin giderek doğruğa ulaştığı günlerde dünya gerçekliği açısından daha da önem kazanıyor.

TU KAKA "SOSYALİZMİ"

Nemele olan bu gerçekliği anlatılabildiği müddetçe kapitalizmin temellerini sarsacak maddi gücü daha sağlam bir biçimde oluşturulmülmüştür. Aksi takdirde kafaalarda yalnızca sosyalizmle ilgili olmayan "radikal" bir düşünce yaratırız. Bunun adına ister "devrimci" denilsin, isterse her nemelemin başına "işçil sınıf" sözcüğü eklenmiş, yapılan yalnızca kapitalist sistemden hoşnut olmayan bazı kişilerin "ne için ve nasıl" düşüncülerini bilmeden bir kavramın içine sokulmasıdır. İşçi sınıfının mücadelesi içinde yer alırdıkları takdirde maddi güç olabilecek kişilerin enerjilerinin tüketilmesi, hatta bu enerjinin zaman zaman işçi sınıfının kutsal amacına ulaşmasını engelleyici bir biçimde kullanılmaktadır.

Maddi gerçeklik olan sosyalizmi anlatmadan "sosyalizmi" anlatmak dil-siz insanların birşeyi tanımadığı kadar-sizliliğine benzetilebilir. Bu en "iyi niyetle" yapılabilecek bir benzetme. Oysaki Türkiye'de bu kadar iyi niyetli benzetmeler ile yetinilebilecek durum da söz konusu değil. Bugüne kadar "devrim için doğuştuğunu" iddia eden kimileri, şimdiye değin yaptıkları, bırakın yalnızca maddi gerçeklik olan sosyalizmi anlatılmaması, her zaman ve her yerde bu gerçekliğin karşısına çıkmak oldu. Bırakın "dünyada sosyalizm var mı?" sorusunu olumlu olarak yanıtlamayı, dünyanın hiçbir yerinde sosyalizmin var olmadığını öne sürecek kadar dünya gerçekliklerinden ve sınıf mücadelesinden haberi olmadığını kanıtladılar. Sosyalizmle daha ilk kez tanışan insanlara, dünya sosyalist sistemine "revizyonist" diye küftirettiler kadar kendileri değil. Ve bir gün de dönüp baktıkları sosyalizmle ilk kez tanışan ve kapitalizmden, onun dünya görüşünden kopma siredinin henüz çok başlarında olan bu insanlar için "revizyonizm" kavramı bu denli küçük durumdaki oluşunun nedenlerini sormadılar. Bu soruyu sorsalardı, belki kapitalizmin insanları ne tür "anti-komünizm" yöntemleriyle yoğunlaştırdığını anlayabilirlerdi.

SINIFSAK KONOMUM BELİRLEYİCİLİĞİ

Ancak tüm bunların anlaşılıp, anlaşılmasında da birer rastlantıyla açıklanabileceği olgular değil. Sorun gene nemele bir gerçeklikten, sınıf mücadelesi gerçeğinden kaynaklanıyor. Dünyada ve Türkiye'de gözlemlenilen varlığı, dünya sosyalist sistemine ve dünyada gerçeklik olan sosyalizme, dünya sosyalist hareketinin deneylerine ve mücadelesine yöntemlerine ve sonuçta bilimsel sosyalizme bugün için inmanmayan ama bugünkü düzeyden de hoşnut olmayan katmanlara mensup insanların varlığı ile açıklanabilir.

Türkiye'de bu tür katmanlardan gelen insanların, kapitalist sisteme olan tepkileri sonucunda sosyalizmi bilmeden, öğrenmeden, örneğin çoğu kez yalnızca ama yalnızca "devrimci" mücadelede ölenlerin anısına saygı duyarak "devrimci" olmaları, dünya sosyalist sistemine

karşı var olan - kapitalist sistemin dünya görüşünden kaynaklanan - koşullarından dolayı insanlıkta arınmadık, yalnızca biçim ve yöntem değiştirerek dünya sosyalist sistemine karşı çıkmaları amfial konularından ötürüdür. Gene bu konularından ötürü leddikleri kadar Marx'tan, Engels'ten, Lenin'den sözetsinler, somut olarak ne için mücadelesini ettilerini bilmeyen insanlar durumunda kalmaları, sosyalist hareketin ekseninde olmamaları, hatta nemele olarak karşı olmaları kaçınılmaz olacaktır. Bir süre sonra sosyalizm ile keşfedilen insanlar durumunda kalmaları, örneğin "Türkiye'ye özgü sosyalizm"den sözetsmeleri, "sosyalizmin klasiklerinin kökenine yeniden inmek gerek" demeleri kaçınılmaz olacaktır.

ERTELENEZMİZ BİR GÖREV

Ancak sosyalizm, bu somut gerçeklik hergeçen gün kendisini daha güçlü bir biçimde hissettirmekte. Dünyanın neresinde ve hangi somut durum karşısında olursa olsun bu somut gerçeklik gözden uzak tutularak bir çözüme varmak olanaksız. Örneğin bu somut gerçeklik yalnızca ulusal kurtuluş savaşları için özendirilerek bir amaç olmakla ya da yalnızca uluslararası işçi sınıfı hareketinin başarısı için çok önemli bir konum yaratması kalmıyor, dünya gerçekliğinin attığı her adımda da - hangi soruna ilişkin olursa olsun, sonuçları itibarıyla ne ölçüde kalırsa kalsın - hesaba katılması gereken bir etmen oluyor. Kendisini iyiden iyile dayatan bu gerçeklik örneğin artık dünyada bazı Troçkist grupları dahi "dünyada sosyalizm var mı?" sorusuna zaman zaman olumlu yanıt vermeye girişiyorlar.

Bu evrensel gerçekliğin dayatılmasını yanarsa, Türkiye'deki sosyalist hareketi gelişimi, bu tür katmanların sosyalist hareketin doğrultusunda enerjilerini seferber etmelerinin, işçi sınıfının öncülüğünde yola koyulmalarının en önemli bir başka güvencesi. Türkiye'de sosyalist baret her zaman güdümlenince olan bu sorunu, bundan böyle de - bıkılmadan, usanmadan devrim mücadelesindeki sorumluluğunun bir gereği olarak sürekli güdümlenince tutacak. Tüm emekçi kitlelere somut bir gerçeklik olan sosyalizmi anlatacak.

YURUYUŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd. Şti. Adına Nihat SARGIN • Genel Yayın Yönetmeni: Zeki KILIC • Yazı İşleri Müdürü: Metin CULHAOĞLU • Teknik Sekreter: Bülent ARTANLI • Yönetim: Konur Sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 • İstanbul Bürosu: Piyerloti Cad. 21/1, Çemberlitas - İSTANBUL. Tel: 26 35 67 • Abone Kosulları: Yıllık 200, 6 aylık 100, TL. Avustya, 6 Aylık: 250 TL., Yıllık: 500 TL., Amerika: 6 Aylık 800 TL. • Posta Çekli: YURUYUŞ Dergisi 100234 • İlan Kosulları: Arkapapak (Rantli) 15.000 TL., Arkapapak (Sırtlan beyaz): 12.000 TL., İcayitler 4000 TL. • Yayıncılık: 40 TL., Yayın İlanları 500 TL. • Baskı: Dally News Web-Ofset • İletişim: Arkapapak: Uğur OKMAN

DEMOKRASİ MÜCADELESİNDE BOĞUNTU

METİN ÇULHAOĞLU

Türkiye'de sınıf mücadelesi tarihinin en önemli olgusunun Türkiye İşçi Partisi hareketi olduğu bugüne kadar sık sık vurgulandı. Vurgulanan önemli noktardan biri de, TİP hareketi ile birlikte "donmuş toprakta buzların çözülmesi" idi. Bunu, sosyalizmin TİP hareketi ile birlikte yaygınlık ve yaygınsal-lık kazanması biçiminde ifade etmek de mümkün.

Sosyalist harekette yaygınlaşma ve yaygınsallaşma, ayrışmayı dışlamıyor. Tersine, belirli dönemlerde yaygınlaşma, ayrışma ile birlikte gidiyor. 1961-71 döneminin diğer bir özelliği de burada. En açık biçimde şöyle: 1961-71 döneminde sosyalizmin yaygınlaşması, sosyalist hareketin genel demokratik hareketten ayrışması sürecinin diğer yanını oluşturuyor. Ayrışma ve yaygınsallaşma, tek ve aynı sürecin iki yanını oluşturuyor. 1961-71 döneminde, sosyalizm yaygınlaşırken, sosyalistler demokratlardan, sosyalist hareket de genel demokratik hareketten ayrıştı. Sosyalizm, demokrasi içinde boğuntuya gelmedi. Yaygınlaşmanın böyle bir ayrışma ile birlikte yürütmesi, Türkiye'de sosyalist hareketin geçmişinde görülmemiş sıhat göstergelerinden birini oluşturuyor.

Neden? En başta şu nedenle: Sosyalistler ve demokratlar bir hedefe aynı anda ve birlikte yürüyen kesimler değil. Aradaki ilişki böyle değil. Sosyalistler hedefe yürürken, bir yandan da geriden gelenleri sürekli olarak yanlarına çekmekle meşguller. Sosyalistlerin bu çekişi olmaksızın, demokratların hedefe doğru sosyalistlerle birlikte yürümele mümkün değil. İşçi sınıfının, yalnızca sosyalizmin değil, demokrasi mücadelesinin de öncü, itici gücü olması bu gerçekten kaynaklanıyor. Sosyalizm, ayrışıp ileriyi gitmeden, geridekileri yanına çekemez.

Bu nedenle sosyalist hareketin genel demokratik hareketten ayrıştığı 1961-71 dönemi, aynı zamanda demokrasi mücadelesinde de çok ileri adımların atıldığı bir süreç oldu. Yine aynı nedenle, sosyalist hareketin genel demokratik hareket içinde eridiği ya da boğulduğu dönemlerde görülmemiş bir canlılık ve mücadele düzeyi, 1961-71 dönemine damgasını vurdu.

Teorik gerekçeler, Lenin'de var. Lenin'e göre, demokrasi mücadelesinin güçlenmesi, sosyalist hareketin genel demokratik hareketten ayrışarak onu ileriye çekebilmesine bağlı. Aradaki ilişki, Lenin tarafından şöyle ifade ediliyor: "İşçi sınıfının demokratik faaliyetlerinin diğer sınıfların ve grupların demokratik özelemleri ile kaynaşması, demokratik hareketi, politik mücadeleyi zayıflatır. Onu daha az kararlı, daha az tutarlı ve uzlaşmaya daha yatkın bir hale getirir." (Seçme Eserler, Cilt: 2, s. 336) İşçi sınıfının ve işçi sınıfı hareketinin genel demokratik özelemlerle kaynaşması, onların arasında boğuntuya getiren MDD hareketi, bu nedenle uzlaşmacı bir hareket olarak ortaya çıktı. MDD hareketi, bu nedenle dilinden düşürmediği demokrasi mücadelesinde TİP'in çok çok gerisinde kaldı.

Lenin bu sorunu çok açık biçimde ortaya koyuyor. İşçi sınıfının da demokratik hedefleri, bu hedeflere yönelik eylemleri var. Ancak işçi sınıfında, diğer kesimlerde görülmemiş bir özellik daha var: Demokratik hedeflerin, ayrılabilir bir biçimde sosyalist hedeflerle, sosyalist perspektifle içiçe geçmesi. Bu kopmaz bağ, işçi sınıfının öncülerinde var. Bu nedenle hedef, işçi sınıfının bu ayrılığı koruyarak diğer sınıf ve tabakaları kendine doğru çekmesi. Yoksa, hedef ve eylemlerini "demokratik özlemler" diğer kesimlerin düzeyine indirilerek onlarla kaynaşması değil. İşçi sınıfının öncülüğü, bu nedenle somut koşulların dayattığı bir zorunluluk. Kuru laf kalabalığı değil.

1961-71 TİP hareketi, bu değerlendirmeye açısından da büyük önem taşıyor. Hareketin eksiklikleri ayrı. Eksiklikleri kadar, tartışılmaz gerçekler de var. Zamanın dergilerini, gazetelerini karıştırmak yeterli. Populizme, Yöncülüğe, İslam sosyalizmine ve genel demokrat hareketin diğer görünümlerine karşı verilen kesintisiz ideolojik mücadele ortada. Köylülük, "zinde güçler", "ile-

rici aydınlar ve subaylar" ortada dururken, "işçi sınıfı" diye dayatanların saygın mücadelesi de ortada.

Bütün bunlar sosyalist hareketin, bir süreç içerisinde genel demokratik hareketten ayrışmanın ve giderek demokrasi mücadelesine de egemen olmasının somut göstergelerini oluşturuyor. Sosyalist hareketin bağımsızlığını ve ideolojik ayrılığını bu şekilde netleştirme sürecinin demokrasi mücadelesine ne ölçüde güç kattığını bugün tartışmaya gerek yok. Sosyalist hareketin, bu alandaki katkılarını inkar etmeye olanak da yok. 1961-71 dönemi, işçi sınıfı hareketinin genel demokratik hareket içinde, boğuntuya getirilemediği bir dönem oldu.

Genellikle sanılan aksine, ayrışma, güç artırımının ve güç birliğinin de temelini oluşturuyor. Ayrışmanın ikili yanı var: Birincisi, sosyalist hareket demokratik görevlerini daha açık, daha net bir biçimde kavıyor. İkincisi, yine aynı ayrışma sayesinde, demokrat unsurların görüş alanları ve perspektifleri gelişiyor. İleridekilere bakıp, daha ileriye, yani sosyalizmi görebiliyorlar. Bu ayrışma sayesinde, sosyalizme daha çok yaklaşıyorlar. Gerçek bir birliğin temelleri böyle atılıyor. Verimli bir süreç başlıyor. Ayrışma, daha üst düzeyde bir birliğin tohumlarını geliştiriyor.

Verimli süreçler, verimli sonuçlara gebe. Lenin, bu sonuçlar üzerinde de duruyor. Ayrışmayı izleyecek olan gerçek ve tutarlı birlik sürecini şu sözlerle vurguluyor: "Daha önce Rusya'daki tüm sosyalistlerin sosyal-demokrat olmaları gerektiğini söyledik. Şimdi ekliyoruz: Rusya'daki tüm gerçek ve tutarlı demokratlar da sosyal demokrat olmalıdır." (Aynı yerde)

Ayrışmanın getirdiği bu verimli sonuçları 1961-71 döneminde gözlemek mümkün. 1961-71 dönemi, en tutarlı, en gerçek demokratların sosyalistler olduklarını kanıtladı. Sosyalistler, demokrasinin en kararlı savunucuları olarak ortaya çıktılar. Aynı dönem, yine Lenin'in işaret ettiği gibi, en sağlam, en tutarlı ve en kararlı demokratların sosyalizme kazandığı dönem oldu. Ayrışma sağlandığı, demokratik mücadele adına sosyalist hareket boğuntuya getirilmediği için.

1971 sonrası, ayrı bir konu. Ama çıkarılacak dersler de çok. 1961-71 hamlesi, ideolojik ve politik düzeyde iki önemli süreçte dayanıyor. Önce, Türkiye'nin tüm sorunlarının sosyalizm çerçevesinde, bilimsel sosyalizmin güzellikleri ile tartışılır hale gelmesi. Burası, 10 yıllık dönemdeki sıçramanın ideolojik omurgalarından birini oluşturuyor. İkincisi, işçi sınıfının ve aydınların en bilinçli, en politikleşmiş ve en tutarlı unsurlarının harekete kazanılması. Bu da aynı sıçramanın en büyük politik kazanımını ortaya koyuyor.

Bugün gelinen ortamda, bir yanda bu kazanımlar, diğer yanda da bir kayıp var. Kayıp, TİP Genel Başkanı Boran'ın deyişi ile "demokrasi mücadelesinin sosyalizm ekseninden koparılması." Bu kayıpta kimin ne ölçüde payı olduğu büyük bir önem taşıyor. Önemli olan, bu kayıp üzerine yürütmesi. Sosyalist hareketin, demokrasi mücadelesinde boğuntuya getirilmesi dönemi-ne son verilmesi.

Sorun, 1961-71 döneminin kazanımlarına ayak basarak, yine aynı dönemde olduğu gibi, ikili bir hamleyle girişme sorunu. İdeolojik alanda, Türkiye'nin tüm sorunları yine sosyalizm açısından ele alınıp, sosyalizm güzellikleri ile tartışılır hale gelecek. Bilimsel sosyalizmin o büyük projektörü, geriye dönüp, geride kalan tüm olguları ve kafaları yeniden aydınlatacak. Politik alanda ise, başta işçi sınıfının en diri, en politikleşmiş, en bilinçli unsurların olmak üzere en tutarlı, en sağlam demokratlar ve aydınlar, örgütlü hareketin safalarını kazanılacak.

Bu yeni hamle, hareketi, 10 yıldan da kısa bir süreçte çok daha ilerilere götürecektir. Sosyalizm, boğuntuya gelmekten kurtulup, boğulanları kurtaran bir yardım eli haline gelecek.

nin gelişmeler bakımından önemli aşama sayılacak nitelik taşıdı.

"İki ülke arasında son yıllarda karşılıklı güven ortamı büyük ölçüde ilerlemiştir. Bu iyi vesileyle hazırladığımız aynasal belge iki ülkenin iyi komşuluk ilişkilerini ve karşılıklı güvenli dostluk ilişkileri için geliştirilmiş kararlılığını vurgulayan bir belge niteliğindedir.

Bu belge iki ülke arasında son yıllarda oluşan güven ortamının bir sonucu olduğu gibi gelecekteki ilişkilerimizin birbirimize güven verme bakımından daha da sağlam temellere dayanmasını sağlamaktadır. Bu belge şimdiden olumlu sonuçlarını, somut sonuçlarını vermeye başlamış sayılabilir. Çünkü bu belgeyi imzalamamızla vesile olan gezi ve görüşmeler arasında çok önemli bazı somut anlaşmalara da varılacak. Bu arada özellikle Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği ile Türkiye arasındaki ekonomik ilişkiler bakımından yeni açılırlar yeni ufuklar açıldı. Türkiye ilk kez uzun vadeli bir ticaret anlaşmasına Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ile girmiş oluyor. Edindiğimiz izlenime göre, Türkiye ile Sovyetler Birliği'nin ekonomilerinde bir çok bakımdan birbirlerini tamamlayabilecek niteliktedir. Şu anlamda ki, Türkiye'nin ürettiği bazı sanayi ve tarımsal ürünleri Sovyetler Birliği'nin gelecek için gereksinmesi bulunduğu gibi sanayi alanında büyük atılımlar yapması olan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin bazı sanayi ürünlerine bu arada Türkiye'nin gereksinmesi duyduğu bazı sanayi ürünlerine büyük ölçüde sahiptir. Ve Türkiye'nin bu alandaki gereksinmelerini büyük ölçüde karşılayabilecek durumdur."

TİCARET İLİŞKİLERİ:

"Üzerinde görüş birliğine vardığımız yeni ticaret ilişkileri karşılıklı olarak birbirimizin gereksinmelerimizi uzun vadeli biçimde karşılamamıza sağlayacaktır. Böylelikle Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin ticaret ilişkilerinde önümüzdeki yıldan itibaren başta bir ölçüde bu yıldan başlayarak 2,5 - 3 katı bir artış olacağını, daha ileride bunun daha çok artabileceğine inanıyorum. Ayrıca Türkiye'nin sanayi alanındaki gelişmesine, atılımlarına çim-

niye kadar önemli katkılarda bulunmuş olan SSCB'nin bu alandaki katkılarını daha verimli biçimde ve daha geniş ölçüde sürdürme kararını, eğilimini görmeye bizi sevindirmiştir. Bu konuda da bazı görüşmelerimiz olmuştur. Önümüzdeki Eylül ayında karma ekonomi kurulumuz toplanacaktır. O zamana kadar iki ülke belirli sanayi ve enerji projeleri üzerinde ayrıntılı teknik hazırlıklarını tamamlayacaklardır. Umuyorum ki, Eylül ayında yapılacak bu toplantıdan sonra ekonomik işbirliği alanında iki ülke yeni atılımlar yapma aşamasına varmış olacaklardır."

SOVYET YÖNETİCİLERİ

"Sovyetler Birliği'nde bulunduğu-
muz arada başta Devlet Başkanı Sayın Brejnev ve Bakanlar Kurulu Başkanı Sayın Kosigin olmak üzere bir çok değerli devlet adamlarıyla, politikacılarla görüşmelerimiz, uzun ve samimi görüşmelerimiz oldu.

Bu görüşmeler, çalışmaların uzun yıllardır sürdürülen Sovyetler Birliği yöneticilerinin Türkiye'ye karşı besledikleri dostluk duygularını daha yakından anımsa olanağımızı, bize verdi. Ve şu izlenimi edindim ki, Sovyet liderleri ve Sovyetler Birliği halkı ilişkide bulunan diğer ülke onun yönetime güven-dikleri , güven duydukları zaman, bu ilişkilerin çok gelişmesi olanakları vardır. Biz de uluslararası ilişkilerde tıpkı uluslararası ilişkilerde olduğu gibi karşılıklı güvene büyük önem veririz. Bu güven ortamının aramızda oluşmuş olmasından bence bundan sonra da Türkiye Cumhuriyeti ile SSCB arasındaki ilişkilerin olumlu yönde gelişmesi bakımından çok sağlam bir zemini oluşturmaktadır.

Sayın Brejnev'in, Sayın Kosigin'in ve Sayın Gromiko'nun ve bizim görüşmelerinde bulduğumuz öteki Sovyet liderlerinin bölge sorunları ve dünya sorunları üzerindeki görüşlerini öğrenmek ve aynı zamanda bunların da üzerinde Türkiye ile dostluğa verdikleri önemli katkılarından ve inandırıcı biçimde dinlemek benim için çok sevindirici oldu. Ben inanıyorum ki, bu gezide yaptığımız temaslara ve anlaşmalar sonucunda Türkiye Cumhuriyeti ile SSCB'nin dostluk ilişkileri ve işbirliği alanında, yönünde atılan adımlar yalnız iki ülkenin yararına

olmakla kalamayacaktır. Dünyadaki yurumuna sürecine ve dünya barışına da önemli bir katkı niteliğini taşınmaktadır. Bu niteliği taşıdığı zaman geçtikçe değerlendirilebilecektir. SSCB'ne yaptığımız gezinin ve aldığımız sonuçların Türk kamuoyunda da çok olumlu bir biçimde değerlendirildiğini görmek, beni özellikle

le sevindir. İki komşu ülke arasındaki ilişkilerin sürekli bir dostluk içinde gelişmesini, devanının dilemiş ve vesileyle ziyaretimiz arasında bize yakın ilgi gösteren, Türkiye'ye dostluklarının yeni kanıtlarını veren SSCB halkına ve SSCB değerli yöneticilerine en iyi dileklerini sunarım."

Dediler ki....

"Devletin varlığı demek, ille de toplu tüfekli, ezici, yıkıcı bir dev gücün varlığı demek değildir. Devlet, kuru gücün ötesinde, hatta ondan çok öte, işleyen ama doğru dürüst işleyen bir makedemektir... Vatandaşın canını koruyabilmek için kural koyabilen, bunlara uyulmasını sağlayabilen, uyulmadığı zaman haber alan, haber aldığı zaman çabuk ve yerinde tepki gösteren güç demektir devlet... İyi ve doğru işleyen bir devlet mekanizması kurmak, bu aşamada, okuldakinden çarşınsındakine, yoldakinden meyhanedekine kadar her türlü anarşiyi önlemenin temel koşulu olarak görünüyör." (Mümtaz Soysal, Nikaletçi Ali'nin Devleti, Milliyet, 4 Temmuz 1978)

"Devletin onurunu ve etkinliğini korumak için, öğretmenlik öğretmen, polisimizi de polis onuruna tekrar kavuşturabilmek için bu sorunları tarafsız bir tutumla ve çözmek maksadıyla ele alınması şart olduğunu söylüyoruz." (Oktaç Ekşi, Halimiz Budur, Hürriyet, 4 Temmuz 1978)

"Devlet, hem vardır, hem yoktur... Devletin böylesine ortadan kalkışı, marksist düşüncülerin öngörülerini kalkıştan çok başka bir şey. Böylesi, toplumdaki sınıf farklarının giderilmesi birlikte beliren bir olay değil. Tam tersine, sınıf farklarının artmasını örtbas etmeye yarıyor bu." (Mümtaz Soysal, Batık, 5 Temmuz 1978)

"Bunun için disiplinli ve disiplinli küçük bir hoşgörü göstermeyen, derhal yasal önlemlerin en keskinlerine başvuran, bu konuda en ufak bir olayı dahi ihmal etmeyen bir tutum benimsemek gerekir. İşe sivil bir sıkıyönetim havası ile girişmek gerekir... Ecevit hükümeti, olayların üzerine yansız, yansız bir sıkıyönetim anlayışı ile, tüm enerjisi ve kararlılığı ile derhal yönelmek zorundadır." (Abdi İpekçi, Sivil Sıkıyönetim Anlayışına Gerek Var, Milliyet, 5 Temmuz 1978)

"CHP ile demokler arasındaki bütünleşmenin çaresizliği, belki de sıkıyönetim ile giderilebilir. 'Belki' deyimini kullandık, çünkü, sıkıyönetim uygulamalarına, yani devlete kan güdümüşür. Ancak ordu gene de güvenilir ve etkili şu anda- tek güçtür." (Güneri Cıvaoğlu, Dükalıklar, Tercüman, 6 Temmuz 1978)

"Legal şiddet ön plana çıkararak ve legal şiddetin tüm olanaklarından yararlanmak için 'inandırıcı bir dış tehlike' yaratmak gerekiyor. Sonra da bu 'dış tehlike'yi içerideki olaylarla bütünleştirmek. Beylik, ama etkili bir taktik. Öyle ki, huzursuz halk karşılaştığı her olayın içinde bir yabancı, bir 'dış mihrak' arayacak... Sonra huzursuz yağınlar büyük bir korku içerisinde Devlet'i aramaya başlayacaklar. Bir baskı ve şiddet aracı olan Devlet'e sınıksız sarılacaklar. 'Anarşinin durdurulması', 'Türkiye'de gözü olanlara gerekli dersin verilmesi' için, uyguladığı şiddetle de razı olarak Devlet'e güvenecekler. Burjuvazinin en akıllı kesiminin bugünkü planı, özetle böyle." (Devlet'e Çıkarılan Davetiye, Metin Çulhaoğlu, Yürüdüğün 3. 168 27 Haziran 1978)

SOSYALİZMİN ŞEHİDİ VE TÛCCARLAR

İstanbul'da Atatürk Eğitim Enstitüsü Müdür Yardımcısı Fahrettin Yılmaz 6 Temmuz Çarşamba günü önceden düzenlenen bir cinayete öldürüldü.

Fahrettin Yılmaz sosyalist bir kişiydi. Eğitim enstitülerinin faşist işgallerden kurtarılması için girişilen mücadelede, korkusuzca, faşizmin en yüklenildiği okullardan birinde, görevle talip olarak başladı. Okul yönetiminin tutarı demokrat yapıda kalması için mücadele verdi. CHP hükümetinin faşistlere taviz verir politikalarının gereksizliğini bilincindedir. Sürekli tehdit ediliyordu. Tehdit edilmesini, okuldaki demokratikleşmenin tehdit edilmesi olarak yorumlamasını bildi. Okulun tüm yöneticileriyle birlikte cinayetten bir gün önce Valiliğe önem alınmasını isteyen bir başvuruda bulundu. CHP hükümetinin demokrat örgütlerle ilgilenme görevini yerine getiren vali, durumu geçiştirmeyi yeğledi. Çünkü POL-DER'in kapatılması gibi bir "namus borcu"nu yerine getirmektedir.

Ertesi gün Fahrettin Yılmaz üzerindeki düzenlemenin son kısmı yerine getirildi. Arkadaşlarıyla birlikte örgütünden çıkan Yılmaz pusuda bekleyen arabadan açılan yayılım ateşleriyle öldürüldü.

Sosyalistler arkadaşlarının ölümünün ne anlama geldiğini bilincindedirler. Bu cinayetin "bir kişinin şehid olması"ndan öteye önemli olduğunu göremek, ceza töreninin düzenlenmesi girişimlerini başlattılar. Düzenlemeye göre iyeli bulunduğu TOB-DER başta ve arkasında yürekten bağlı bulunduğu partisi, Türkiye İşçi Partisi, bilimsel sosyalist gençliğin örgütü Genç Öncü ve devamında da diğer kitle ve meslek örgütleri bulunacaktı. Sonuçta TOB-DER'in yetersiz davranışları ve polislin tutumu bunun böyle olmasını engelledi. Bir grup sapkın "tüccar"lık görevlerini yerine getirmek istiyordu. Sayıları tamı tamına en fazla elli olan bir grup, polisin de yardımına cenazeyi "ellerine geçirdi". Sosyalistler cenazenin gereği gibi kitlese biçimde kaldırılması için olay çıkarmadılar.

Cenaze bu yönlü harif tam bir disiplinle ve bir sosyalistle yapılan son görev biçiminde tamamlandı. Fahrettin Yılmaz'ın arkasından Fahrettin Yılmaz'ın yaşadığı süre mücadele verdiği "Sosyalist Türkiye", sloganlarına haykırıldı. Kurtuluş Sosyalizm, Kahrolsun faşizm sloganı hep bir ağızdan söylendi. Sosyalist mücadelelerin cinayet, baskı, terörle durdurulmayacağı burjuvaziyi bir kez daha ynelendi.

Bu görevin başarılmasını ne burjuvaz, ne polisye önlemler ne "illerci" baskın, ne de mafya karşı devrimcilik önleyemezdi, önleyemedi.

nin genişlemesi bakımından önemli aşama yapılacak nitelik taşıyor.

"İki ülke arasında son yıllarda karşılıklı güven ortamı büyük ölçüde ilerlemiştir. Bu genel vesileyle hazırladığımız siyasi belge iki ülkenin iyi komşuluk ilişkilerini ve karşılıklı güvenini dostluk içinde işbirliği yapma kararlığını vurgulayan bir belge niteliğindedir.

Bu belge iki ülke arasında son yıllarda oluşan güven ortamının bir sonucu olduğu gibi gelecekteki ilişkilerimizin birbirimize güven verme bakımından daha da sağlam temellere dayanmasını sağlamaktadır. Bu belge şimdiden olumlu sonuçlarını, somut sonuçlarını vermeye başlamış sayılabilir. Çünkü bu belgeyi imzalamamıza vesile olan gezi ve görüşmeler arasında çok önemli bazı somut anlaşmalar da varılacak. Bu arada özellikle Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği ile Türkiye arasındaki ekonomik ilişki r bakımından yeni çarılar yeni ufuklar açıldı. Türkiye ilk kez uzun vadeli bir ticaret anlaşmasına Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ile girmiş oluyor. Edindiğimiz izlenime göre, Türkiye ile Sovyetler Birliği nin ekonomileri bir çok bakımdan birbirlerini tamamlayabilecek niteliktedir. Şu anlamda ki, Türkiye nin ürettiği bazı sanayi ve tarımsal ürün ne Sovyetler Birliği nin gelecek için gereksinmesi bulunduğu gibi sanayi alanında büyük atılmalar yapması olan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği nin bazı sanayi ürünlerine bu arada Türkiye nin gereksinime duyduğu bazı sanayi ürünlerine büyük ölçüde sahiptir. Ve Türkiye nin bu alandaki gereksinimlerini büyük ölçüde karşılayabilecek durumdadır."

TİCARET İLİŞKİLERİ:

"Üzerinde görüş birliğine vardığımız yeni ticaret ilişkileri karşılıklı olarak birbirlerinin gereksinimlerini uzun vadeli biçimde karşılamaya sağlayacaktır. Böylelikle Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği nin ticaret ilişkilerinde önümüzdeki yıldan hatta bir ölçüde bu yıldan başlayarak 2,5 - 3 katı bir artışın olacağına, daha ilerde bunun daha çok artabileceğine inanıyoruz. Ayrıca Türkiye nin sanayi alanındaki gelişmeleri, atılmaları şimdiki

öyle kadar önemli katkılarda bulunmuş olan SSCB nin bu alandaki katkılarını daha verimli biçimde ve daha geniş ölçüde sürdürme kararını, eğilimini görmeye bizi sevindirmiştir. Bu konuda da bazı görüşmelerimiz olmuştur. Önümüzdeki Eylül ayında karma ekonomi kurulmuş toplanacaktır. O zamana kadar iki ülke belirli sanayi ve enerji projeleri üzerinde ayrıntılı teknik hazırlıkları tamamlamışlardır. Umuyorum ki, Eylül ayında yapılacak bu toplantıdan sonra ekonomik işbirliği alanında iki ülke yeni atılmalar yapma aşamasına varmış olacaktardır."

SOVYET YÖNETİCİLERİ

"Sovyetler Birliği nde bulunduğu müddet başta Devlet Başkanı Sayın Brejnev ve Bakanlar Kurulu Başkanı Sayın Kosigin olmak üzere bir çok değerli devlet adamlarıyla, politikacılarla geniş temaslardır, uzun ve samimi görüşmelerimiz oldu.

Bu görüşmeler, çalışmalarını uzun yıllardır takdirle izlediğimiz Sovyetler Birliği yöneticilerinin Türkiye ye karşı besledikleri dostluk duygularını daha yakından anlama olanağını, bize verdi. Ve şu izlenimi edindim ki, Sovyet liderleri ve Sovyetler Birliği halkı ilişkide bulunduğumuz ülkeye onun yönetimine güvendikleri, güven duydukları zaman, bu ilişkilerin çok gelişimi olanakları vardır. Biz de uluslararası ilişkilerde tıpkı insanlarla ilişkilerde olduğu gibi karşılıklı güvene büyük önem veririz. Bu güven ortamının aramızda oluşmuş olmasından sonra da Türkiye Cumhuriyeti ile SSCB arasındaki ilişkilerin olumlu yönde gelişmesi bakımından çok sağlam bir zemini oluşturmuşlardır.

Sayın Brejnev in, Sayın Kosigin in ve Sayın Gromiko nun ve bizim görüşmelerinde bulunduğumuz öteki Sovyet liderlerinin bölge sorunları ve dünya sorunlarını üzerindeki görüşlerini öğrenmek ve aynı zamanda bunların da üzerinde Türkiye ile dostluğu verdikleri önemli kerdilerinden ve inandırıcı biçimde denlemek benim için çok sevindirici oldu. Ben inanıyorum ki, bu gezide yaptığımız temaslarda ve anlaşmalar sonucunda Türkiye Cumhuriyeti ile SSCB nin dostluk ilişkileri ve işbirliği alanında, yönünde atılan adımlar yalnız iki ülkenin yararına

olmakla kalamayacaktır. Dünyadaki yolumuza sürecine ve dünya barışına da önemli bir katkı niteliğini taşımaktadır. Bu niteliği taşıdığı zaman geçtikçe değerlendirilebilecektir. SSCB ne yaptığımız gesinin ve aldığımız sonuçların Türk kamuoyunda da çok olumlu bir biçimde değerlendirildiğini görmek, beni özellikle

sevindir. İki komşu ülke a arasındaki ilişkilerin sürekli bir dostluk içinde gelişmesini, devamını dilerim ve bu vesileyle ziyaretimiz sırasında bize yakın ilgi gösteren, Türkiye ye dostluklarını yeni kanıtlarını veren SSCB halkına ve SSCB değerli yöneticilerine en iyi dileklerini sunarım."

Dediler ki....

"Devletin varlığı demek, ille de toplu tüfekli, ezici, yıkıcı bir dev gücün varlığı demek değildir. Devlet, kuru gücün ötesinde, hatta ondan çok öte, işleyen ama doğru dürüst işleyen bir makinemedir... Vatandaşın canını koruyabilmek için kural koyabilen, bunlara uygulamasını sağlayabilen, uyguladığı zaman haber alan, haber aldığı zaman çabuk ve yerinde tepki gösteren güç demektir devlet... İyi ve doğru işleyen bir devlet mekanizması kurmak, bu aşamada, okuldakinden çarşısından, yoldakinden meyhanedekine kadar her türlü anarşiyi önlemenin temel koşulu olarak görünüyor." (Mümtaz Soysal, Nikelajcı Ali'nin Devleti, Milliyet, 4 Temmuz 1978)

"Devletin onurunu ve etkinliğini korumak için, öğretmenimizi öğretmen, polisimizi de polis onuruna tekrar kavuşturabilmek için bu sorunları tarafsız bir tutumla ve çözmek maksadıyla ele alınması şart olduğunu söylüyorum." (Oktaç Ekşi, Halimiz Budur, Hürriyet, 4 Temmuz 1978)

"Devlet, hem vardır, hem yoktur... Devletin böylesine ortadan kalkışı, marksist düşünürlerin öngördükleri kalkıştan çok başka birşey. Böylesi, toplumdaki sınıf farklarının giderilmesiyle birlikte beliren bir olay değil. Tam tersine, sınıf farklarının artmasını örtbas etmeye yararlıdır." (Mümtaz Soysal, Batık, 5 Temmuz 1978)

"Bunun için disiplinlensizliklere küçük bir hoşgörünü göstermeyen, derhal yasal önlemlerin en keskinlerine başvuran, bu konuda en ufak bir olayı dahi ihmal etmeyen bir tutum benimsemek gerekir. İşe sivil bir sıkıyönetim havası ile girişmek gerekir... Ecevit hükümeti, olayların üzerine yansız, yasal bir sivil sıkıyönetim anlayışı ile, tüm enerjisi ve kararlılığı ile derhal yönelmek zorundadır." (Abdi İpekçi, Sivil Sıkıyönetim Anlayışına Gerek Var, Milliyet, 5 Temmuz 1978)

"CHP ile demokelerarasındaki bütünleşmenin çaresizliği, belki de sıkıyönetim ile giderilebilir. 'Belki' deyimini kullandık, çünkü, sıkıyönetim uygulamalarına, yani devlete kan güdümüşüştür. Ancak ordu gene de güvenilir ve etkili - şu anda - tek güçtür." (Güneri Cıvaoğlu, Dükalkalık, Tercüman, 6 Temmuz 1978)

"Legal şiddetli ön plana çıkarmak ve legal şiddetin tüm olanaklarından yararlanmak için 'inandırıcı bir dış tehlike' yaratmak gerekiyor. Sonra da bu 'dış tehlike'yi içerideki olaylarla bütünleştirmek. Beylik, ama etkili bir taktik. Öyle ki, huzursuz halk karşılaştığı her olayın içinde bir yabancısı, bir 'dış mihrak' arayacak... Sonra huzursuz yaygın büyük bir korku içerisinde Devlet'i aramaya başlayacaklar. Bir baskı ve şiddet aracı olan Devlet'e sınıksız sarılacaklar. 'Anarşinin durdurulması', 'Türkiye'de güzel olanlara gerekli dersin verilmesi' için, uyguladığı şiddetle de razı olarak Devlet'e güvenecekler. Burjuvazinin en akıllı kesiminin bugünkü planı, özette böyle." (Devlet'e Çıkarılan Davetiye, Metin Çulhaoğlu, Yürütüş s. 168 27 Haziran 1978)

SOSYALİZMİN ŞEHİDİ VE TÜCCARIN

İstanbul'da Atatürk Eğitim Enstitüsü Müdür Yardımcısı Fahrettin Yılmaz 6 Temmuz Çarşamba günü önceden düzenlenen bir cinayete öldürüldü.

Fahrettin Yılmaz sosyalist bir kişiydi. Eğitim enstitüsünün faşist işgallerden kurtarılması için girişilen mücadelede, korkusuzca, faşizmin en yüklenildiği okullardan birinde, göreve talip olarak başladı. Okul yönetiminin utarıcı demokrat yapıda kalması için mücadele verdi. CHP hükümetinin faşistlere taviz verir politikalarının genişletilmesini bilincindediydi. Sürekli tehdit ediliyordu. Tehdit edilmesini, okuldaki demokratikleşmenin tehdit edilmesi olarak yorumlamamıştı. Okulun tüm yöneticileriyle birlikte cinayetten bir gün önce Valliğe önem almamış isteyen bir başvuruda bulundu. CHP hükümetinin demokrat örgütlerle ilgilenme görevini yerine getiren vali, durumu geçiştirmeyi yeğledi. Çünkü POL-DER'in kapatılması gibi bir "namus borcu"nu yerine getirmekteydi.

Ersel gün Fahrettin Yılmaz üzerindeki düzenlemenin son kısmı yerine getirildi. Arkadaşlarıyla birlikte örgütünden çıkan Yılmaz pusudaki bekleyen arabadan açılan yayılım ateşiyle öldürüldü.

Sosyalistler arkadaşlarının ölümünün ne anlama geldiğini bilincindediyeler. Bu cinayetin "bir kişinin şehid olması"ndan öteye önemli olduğunu göremek cenaze töreninin düzenlenmesi girişimlerini başlattılar. Düzenlemeye göre İyesi bulunduğu TÖB-DER başta ve arkasında yüreken bağlı bulunduğu partisi, Türkiye İşçi Partisi, bilimsel sosyalist gençlerin örgütü Genç Öncü ve devamında da diğer kitle ve meslek örgütleri bulunacaktı. Sonuçta TÖB-DER'in yetersiz davranışları ve polisin tutumu bunun böyle olmasını engelledi. Bir grup sapkın "tüccar"lık görevlerini yerine getirmek istiyordu. Sayıları tamı tamına en fazla ellili olan bir grup, p isin de yardımcıları enazeyi "ellerine geçirdi". Sosyalistler cenazenin gereği gibi kitlesele biçimde kaldırılması için olay çıkarmadılar.

Cenaze bu yönde harç tam bir disiplinle ve bir sosyalistçe yapılan son görüşme biçiminde tamamlandı. Fahrettin Yılmaz'ın arkasından Fahrettin Yılmaz'ın yaşadığı süre mücadele verdiği "Sosyalist Türkiye", sloganlarla haykırıldı. Kurtuluş Sosyalizm, Kahrolsun faşizm sloganı hep bir ağızdan söylendi. Sosyalist mücadelelerin cinayet, baskı, terörle durdurulmayacağı burjuvaziye bir kez daha yinelandı.

Bu görevin başarılmasının ne burjuvazi, ne polisiye önlemler ne "hilerici" bakan, ne de mazoc karşı devrimcilik önleyemezdi, önleyemedi.

Örgütlenme adına tekke çalışması

HACI ADIGÜZEL

Bugün ülkemiz dünyada memurların sendikal haklarının olmadığı 8 ülkeden biri. Memurlar ülkenin içinde bulunduğu ekonomik politik bunalıma en ağır yükünü çekmeye mahkum edilmiş kesimi oluşturmaktadır. Siyasal iktidardan kendi görüşleri dışındaki memurlar üzerinde politik baskılar uygulamaktadır.

Memurlar, üzerlerinde oluşturulan bu baskılara karşı susup bekleyecekler miydi? Hazretî İsa misali sağ yanağına tokadı yitince sol yanağını mı çevirecekti? Elbetteki hayır. Bilimin ışığında, doğru demokratik kitle örgütlerinde örgütlenip bağımsızlık, demokrasi mücadelesinden soyut olmayan ekonomik-demokratik hakları için mücadeleye girdiler. Öğretmenler Töb-Der'de teknik elemanlar Tüted'de sağlık elemanları Tüsd-Der örgütlenirken bunların dışında kalan 300-400 bin dolayındaki memurları da Tüm-Der örgütlemeye çalışıyor.

Ülkemizde MC iktidardan dönemiyle kurulan Tüm-Der tüm baskı ve kıyımlara karşı mücadelesini geniş boyutlara erdirdi ve kısa süre içerisinde 50 000 dolayında memuru örgütleyerek onların ekonomik-demokratik taleplerini bağımsızlık, demokrasi mücadelesine tabi kalarak işçi sınıfımızın yanında mücadeleye soktu.

Bu güçlü, örgütlü mücadeleye burjuvazi çeşitli taktiklerle karşı koymaya çalışıyor, memurlar üzerinde baskı, terör, kıyımlar uygulayarak durdurmayı amaçlıyor. Tüm baskı ve kıyımlara karşın Tüm-Der'in mücadelesi durdurulmadı. Buna paralel olarak burjuvazinin likned taktiği mücadeleyi bölme ve saptırma uğraşı gündeme geldi. Burjuvazi bürokratlara san işyeri dernekleri kurduklarını memur mücadelesini saptırma pasifize etmeye çalışırken, diğer yandan kendilerine devrimci diyen, maocu göşist unsurları kullanarak onları bu mücadeleyi bölmelerine yardım ediyor.

Bu işyeri derneklerinden birisi de bugünlerde İller Bankasında baş vermeye çalışıyor. Burjuvazinin amaçladığı bu olguyu maocu ve göşist gruplar yanlarına birtakım bürokratları da alarak oluşturmakta ve böylece keskin devrimci laflar eden bu grupların objektif konumunu da İller Bankası somutunda bir kere daha açığa çıkarmaktadır.

İşyeri derneğinin kuruluş çalışmalarına ilişkin olarak yaptıkları toplantılarda işyeri derneklerinin faaliyetlerini anlatmaya çalışırken, öte yandan Tüm-Dere ve Tüm-Der hareketini benimsemiş arkadaşlara çamur atmaya çalıştılar. Tüm-Der'in bugüne dek verdiği mücadeleyi, kazanımlarını hiç hesaba katmayarak işyeri derneklerinin gerici niteliklerini sisleyip pisleyerek kitleye sunmaya çalışıyorlar. Genelde verilen mücadeleyi işyerinin dört duvarı arasında sıkıştırma çabalarının gerekçe olarak işyeri derneklerinin nicelik itibarıyla geniş bir kitleyi kapsadığını söylemekte ve Tüm Zer Bank-Der, TRT-Der, D.D.Y. Derneğini örnek göstermektedirler.

Bu işyeri derneklerini körükleyenler çok iyi bilmektedirler ki, bugüne kadar böyle derneklerin salt işyerlerine özgü olmalarına karşın kitlelerinin hiçbir ekonomik-demokratik talebini hayata geçirememiş üstelik derneklerinin içinde kolayca yer bulabilen, yönetime bulunan kişilerin vesayeti altına sokmaktadır. Böylece burjuvazinin küreklerini çekmektedirler.

İşyeri derneklerinin kitlelesini eyleme sokamadığını somut göstergesini 1 Mayıs gösterileri ortaya koymaktadır. Son 1 Mayıs 1978'de üye sayısının onbinlere ifade ettikleri işyeri derneklerinin flamasının arkasında üç-beş kişinin yürümesi kitlelesinin taleplerini böylece eyleme dönüştürülemediği açıkça görülmüştür. Buna karşın Tüm-Der kurulduğundan bu yana 1 Mayıs gösterilerini

Tüm-Der'in yaptıkları, yapacaklarının kanıtıdır.

en etkin şekilde katılmış, taleplerini en somut şekilde ortaya koymuştur. Tüm-Der Ankara Şubesi Ankara'dan 1 Mayıs'a 12 otobüsü göndermiş. Ankara çapında demokratik kitle örgütleri arasında kitlelesini en fazla götüren örgüt olmuştur. Buna diğer şubelerin de eklenmesi sonucu nite ve nicel gücün Tüm-Der açısından ne denli büyük olduğu ortaya çıkar.

27 Eylül 1976 DGM mitingi, 5 Şubat 1977 Ekonomik-Demokratik Haklar mitingi ve yürüyüşleri, anlamlı büyük olan bu kitle eylemleri unutulmadı. Fakat unutulmayan bir başka nokta da 5 Şubat mitinginde kitleye kurulan akan, 1 Mayıs 1977'de provokatörün görevlerini yerine getiren karşı devrimci, maocu gruplar yanlarına aldıkları göşist grupları bugün bu işyeri derneği faaliyetini flizlendirmeye çalışmaktadır.

Tüm-Der'in yaptığı çalışmalar, eylemleri Tüm-Der'e gönül vermiş kitle tarafından bilinmektedir. Vergi ledesinin

ayrıya geçilmesi, 39 aylık maaş farklarının ödetilmesi, mahrumiyet yeri ödeneği ve tatil ve diğer ödemelerin ödenmesi... Bütün bu kazanımlar ve yapılan eylemler "Tüm-Der ne yaptı?" sorusuna yanıtıdır.

Emekli Sandığı'nda Müdürler Kuruluna Tüm-Der adayın seçilmesi, Devlet Tiyatro Opare ve Balesi'nde Disiplin Kuruluna Tüm-Der adayın seçilmesi, İller Bankası somutunda Müdürler Kurulu'na çalışanların adayın seçilmesi yolunda diğer örgütlerle birlikte verilen mücadele başarıyla sonuçlanmış, aynı mücadele biçimiyle Tüm-Der, Tübed, TMMOB ve Dev-Bel-Derneğinin birlikte verdiği uğraş sonucu Tüm-Der işyeri Ahmet Unutmaz'ı denetçi seçti. Örnekler çoğaltılabilir. Tüm bunlar örgütlenmiş mücadelenin bir sonucudur. Örgütlenmiş kitlelerin yenilmezliği İllkedi Tüm-Der'in onurlu mücadelesinde somutlanmaktadır.

Peki neyin sırası?

Hâlâ, utanmadan yazıyorlar: "Afiş asmanın da aramızda yani". Peki ya neyin arası, uluslararası ilişkilerde DMP'ye, emperyalizme teslimiyetin mi, yoksa açık gözli örgütlenmelerle saldıranların azıcık sürdüren faşistlere boyun eğmenin mi arası? CHP ağırılık hükümet aldı başım diyor. Burjuvazinin programını sadece yurtdışından değil, yurt içinden de uygulayabileceğini kanıtlamak için ehinden geleni yapıyor.

• Bravo Özyıldırı'ya, bravo iktidardan Ankara Valisine, Dev-Genç'ten soora Pol-Der'i de kapatmış. Hadi ne duruyorsunuz, ara diğer örgütlerde, Töb-Der'de, Tüm-Der'de, Tüted'de. Hatta sendikalar bile kapatmak lazım. Açıkça ara halkta, yani CHP'ye oy veren milyonlarda ara. Böyle akıl veriyor burjuvazi. Abdî İpekçi 'sivil aktivizm'in' işiyor, caddelerde gezen 'güven verici deviyeler' işiyor.

Ya faşizm tehlikesi, ya binlere varan ölümlerinin katlieni, ya onları açık ya da gizli destekleyen örgütler, bunlara ne yapıyor. Afiş asmanın arası mı diye soran 'ileri yazarı' soramak lazım: Adan öldürüyorlar, adam... Heşşön bir kaç kişi düşüyor topağa bunun arasını mı bekleyelim. Hükümetin Ankara Valisi İleri deneklere açık baskı yöntemleriyle saldırarak, faaliyetten men edecek; iş faşist örgütlenmelere gelince askım paklım, keşare çelecek. Vali Ükü Ocaklarını dokunamadı, hükümet de ayle. Ükü Ocakları ki; suçlu hukuk duyusuyula genel merkezindeki tabelayı bile indirip Ülkücü Gençlik Derneğine çevirdi, hükümet hâid delil arıyor olma gerek.

Bunları görmemizden gelip ilericilere çarpmak burjuvazinin kulluğunu kayıttız tartız kabul etmek demektir. Ancak başta sosyalistler olmak üzere ilericiler, demokrat gözli bu göşist dur demenin kararı bir mücadele ile olacağını biliyorlar. Bu mücadelenin faşizme, faşist güçlere olduğu kadar, onlara çanak tutanlara karşı da kararlılıkla sürdürülmesinin gereğini inanıyorlar. Kendini CHP'ye, dolayısıyla da burjuvaziye teslim eden, böylece faşizmin güçlenmesine katkıda bulunanlara söylenecek söz kalıyor artık. Ancak seçimlerde tek yol devrim sloganı olarak, tek yol oy aşığımızın, kayıttız tartız CHP destekçileri yaprak kuyruk çukullarını tescil ettirenlerin son bir kez daha bazı noktaları değerlendirilmeli gerekıyor.

Şu anda sorun ne bu hükümeti düşürmekle, ne de yaptıklarını kışmet de olsa gizlemekle çözülemes. Sorunun çözümünü yanlışlan sabıdlığına eleştirmekten, bu eleştirileri söz düzeyinden çıkartıp, örgütlenmiş kitlelesine karşı çıkışlar haline getirmekten geçiyor. Sosyal demokrasinin bu uygulamasını geri kalmış ülkelerde bugün bir olgu sanmak, burmadan kalkarak da kimi sorunumuz göşist grupların yaptığı gibi CHP ile faşist örgütlenmeleri aynı kefeye koymak çabaleştir. Sosyal demokrasinin en gelişkin kapitalist ülkelerde bile frant bulunduğu gerici yirlerini ortaya koyması olaaktadır. En gelişkin kapitalist ülkelerin kiminde bu olmayorsa kapitalizmin değil, işçi sınıfı hareketinin gelişmişlik düzeyinden dolayıdır.

GÖZLEM

PENCERE

UGUR MUMCU

İlhan Selçuk

İşbölümü mü, yoksa bölünme mi?

"POL-DER, MC hükümetlerine karşı kurmuş ilericiler bir meşek örgütüdür". MC hükümetlerinin kurulumlarına izin verdiği, kapatmadığı, kapatmamadığı POL-DER'in, şimdiki "işbölümü" ve demokratik işçi CHP hükümetince kapatılmak istemesi gerçekten acı ve düşündürücü olmuştur.

"12 Mart döneminde işkenceli sorgulara katılanların Şube Müdürleri yapıldığı bir dönemde, POL-DER'in kapatılması için başvurulanıolar CHP hükümetinin hiç de iç açıcı değildir.

"Ülkemizde dernek ve siyasi parti kapatarak devlet gücünü konutladığı sanan birçok hükümetle rastlanmıştır. Bu tür hükümetlere karşı savagı veren CHP'nin aynı yöntemlere düşmesi bir 'tarihi yanlışlıdır, bilemiyoruz.' (Uğur Mumcu, Cumhuriyet, 6 Temmuz Perşembe)

"Onbinlerce üyesi olan bir meşek ve kitle örgütü, küçük bir sol fraksiyonun eline geçti mi, sermaye egemeni göbek atıyor, faşist zil talap oynuyor, işkörtmacı pusuya yalıyor. Çünkü böyle bir durumda hızlı devrimci fraksiyon yerleşir laflar, derneşiz eylemler, yanlış stratejiyle haklıca demokratik kitle örgütünü parşen ediyor, hafifletiyor, dağıtıyor.

"POL-DER de aynı hastalık mı geçeri? Bilmiyoruz. Ancak Milli Güvenlik Kurulu Ecevit hükümetine POL-DER'i kapatma teavüsünde bulunmuşken, bazı bakanlar bu öneriyi içtenlikle benimsemişken, ve derneği kapatmak için frant arananlar duvarlara afiş yapıştırmak gibi çocukca eylemler zamanı mı!" (İlhan Selçuk, Cumhuriyet 7 Temmuz Cuma)

BİLİNÇ VE COŞKU

Hangisi diğerinin kesin egemenliği altında olmalı? Sosyalist harekette beyin keskinleşti yüreğin emri altına mı girmeli? Yoksa yüreği, silme beyinin emri altına mı sokmalı?

Hemen, her ikisinin de yanlış olduğunu vurgulamak gerekiyor. Bir kez, beyinlerini kayıtsız şartsız yüreklerinin emrine sokanlar, duygusallığın ve iradecilliğin esiri oluyorlar. Yürekerindeki ateş, beyinlerindeki sağduyuya ege-men olduğu için kısa sürede büyük patlamalar, tez elden devrim bekliyorlar.

Böylelerinin sosyalizme olan bağlılıklarına, ham da olsa devrimci coşku-larına saygı duymamak mümkün değil. Düzere karşı kabına sığmaz tepkilerin- in içtenliğinden kuşku duymak da mümkün değil. Aynı, İngiliz Marksisti Woddis'in Fanon'un coşku ve içtenliğine duyduğu saygı gibi. Ama sosyalist hareket, en başta yüreklerdeki ateşin beyinlerdeki bilinçle kavriyesinl zorunlu kalıyor. Bunu gerçekleştiremeyenlerin çıkışları, bireysel, kısa ömürlü ve sonu- çsuz çıkışlar olarak kalıyor. Blanqui, Marighella ve Fanon'un; daha da yakı- nı Türkiye'de burjuvazinin devlet çarkı üzerine gözleri kapalı yürütülenin eksikleri burada idi. Yürekerindeki coşkuyla, bilinçleri ile pekiştiremediler. Maceracılığın, terörizmin, kısa süreli sapmanın kaynağındaki sınıfsal nedenle- re, bir de bu bilinçsiz heyecanı eklemek gerekiyor. Türkiye, bu tür bir "dev- rimci"liği yeterince yaşadı.

Belki de yeterinden çok yaşadı. Yeterinden çok; çünkü, 12 Mart önc- sinden ve sonrasında sol adına girişilen kitleden kopuk ve bireysel eylemler, kendini sosyalist sayan pek çok küçük burjuva aydınını, neredeyse tam ters bir uca sürükledi. Bunlar, "akılcılık" ve "gerçekçilik" adına, yüreklerindeki ateş, beyinlerindeki sözde "bilinç" ile söndürüldü. Devrimci heyecan duyma- mak, sosyalizmin ateşini yüreklerde hissetmemek, neredeyse bir erdem haline geldi. Yine sınıfsal nedenleri olan menşevizm, böylece 12 Mart sonrasında bir belirgin akımlardan biri haline geldi. Yazan, çizeri ve aydını ile.

Beyinle yürek arasında diyalektik bir ilişki var. Yürekteki ateşle sürekli olarak beslemeyen bir bilinç, çok kısa sürede doğru bilinç olmaktan çıkar. Karşınmaz olarak çıkıyor. Menşevizm, oportünizm ve sağ sapmanın her türünün temelinde "gerçekçilik" adına inancın ve coşkunun yitirilmesi yer alıyor. İnançla pekişmeyen bir "bilinç", en çok kayıtsızlığı besleyip paz- landırıyor.

Türkiye'de sosyalist hareketin tarihinde ilk dönemler böyle ortaya çıktı- lar. Türkiye'de ve dünyada, sosyalist hareketin en büyük dönemleri, hareketin ideolojik düzeye en önde gelenleri arasından çıktı. Bunlar yitirdikleri heye- canlarını ve azimlerini sözde "akılcı", sözde "gerçekçi" ve "Türkiye koşulları- na uygun" tahillilerle örtbas etmeye çalıştılar.

Bu sözde bilinç, bir süreç içerisinde, onları daha açık bir biçimde burju- va ideolojisinin, tek parti döneminin emir kulları haline getirdi. Sosyalizm inancı ve coşkusu ile bütünleşmeyen salt zihinsel bir uğraşın, beyinleri kısa

sürede burjuvazinin hizmetine götüreceği, Türkiye sosyalist hareketinde ilk kez böyle ortaya çıktı.

Türkiye'de 1961-71 dönemi damgasını vuran Türkiye İşçi Partisi ha- reketinden ilk sapma çıktı. Yürekerindeki haklı inancı ve coşkuyu, doğru bil- iğin ile bütünleştiremeyenler, örgüt inancı ile, disiplini ile pekiştiremeyenler, sol sapma olarak dağlara bayırlara savuldular. Ama 1961-71 döneminin tek ucu, bunlar olmadı. Gerek bu dönem, gerekse 12 Mart dönemi, daha önemli, bugün etkileri daha çok hissedilen bir başka uç daha yarattı. Sözde gerçekçi- lik ve bilimsellik adına yüreklerini yitirenler Emek Partisi, CHP'çiler, yığınlar ve "örgütlenmek için" burjuvazinin eşref sazını bekleyenler olarak belir- ginleştiler. Tabanı sol, tavanı sağ sapma olarak ortaya çıkan 1970 öncesinin MDD'cilik harekati, 12 Mart döneminin yığınlık tohumları ve CHP imajı yü- zünden yerini bugün hem tavanı hem de tabanı katkısız sağ sapma olan bir başka çizgiyle bıraktı. Günümüzün MDD'ciliği, aynı öze sahip eski MDD'ciliğin daha da gerilemesi biçiminde ortaya çıktı.

Türkiye'de sosyalist hareket, yani yüreklerindeki inancı beyinlerindeki bilinçle pekiştirebilenler, sağındakilere inanç ve coşku, solundakilere ise bil- iğin aşılama çalışıyor. Hem inanca, hem de bilince sahip olanlar, gündüz Türkiye'de sosyalist hareketin üzerinde doğruluk yüksedeceği umurgayı oluşturuyorlar. Bunlar, sosyalist hareketi ne bir din, ne de bir satranç oyunu olarak görüyorlar.

Aradaki diyalektik ilişkiyi tekrar vurgulamak gerekiyor: Tekbaşına be- yin, sosyalist harekette kariyerizmi; moda olanın, kolay görünenin peşinden sürüklenme eğilimini doğuruyor. Burası ilk durak. Eğer inanç ve coşku gelip yetişmezse, burada kalmak da mümkün değil. Bundan sonra ise yollar, oport- ünizmin ve menşevikliğinin en rezil türlerine kadar uzanıyor.

Marks, Engels ve Lenin'in, diğer önde gelen sosyalizm savaşçılarının özellerlerini yeniden hatırlamak gerekiyor: Yalnızca titiz bir değerlendirmeci- lik, sabırlı bir araştırmacılık ve üstün bir zeka değil. Aynı zamanda devrim in- ancını, sosyalizme duyulan coşkuyu bir an olsun yitirmemek var. Marks, Engels ve Lenin, hiç kuşkusuz bu inançları ve coşkuyla sonucunda büyük devrimci önderler olarak kalabildiler. Teorik düzey ve çözümleme gücü açısından belki de onlardan geri kalmayan Bernstein, Kautsky ve Plekhanov ise "gerçekçilik" ve "akılcılık" adına inanç ve coşkuyla yitirdikleri için, pragmatizmi bütünü ile devrimci perspektifin yerine koydukları için kaybolup gittiler.

Bilinç ve coşku, mutlakı birbirini bütünlümlü. Sosyalist hareketin ne bir kördüğüşü, ne de bir akademik faaliyet haline indirilmesini için, böyle bir bütünleşme zorunlu.

M.C.

Hainler ve yarıdakçıları görev başında

Haziran ayı sonunda yapılan Petkim- İŞ Sendikası Merasim şube kongresinde, değme orta oyuncunun emrine su döse- meyeceği bir usta oyuncu vardı. YÜRÜ- YÜŞ okudumun ve Petkim-İŞ işçileri- nin çok yakından tanıdıkları Mehmet Kılınç, göğsünü gere gere, dişlerini gös- tere göstere antikomünizm yaptı şube kongresinde.

Yarıdakçıları da bulmuştu Kılınç her zamanki gibi. Öyle ki kümsiden "Marks ve Lenin küçük burjuva aydınları- dır, onlar işçi sınıfının önderleri ola- mazlar" dediğinde, kimi "herçiler" yar- dakçılık ettikleri Kılınç'ın bu sözlerini alkışlıyorlardı.

Başkaları yok muydu? Onlar da var- dı. DİSK'in son genel kurulunda, Kılınç' ın Türkiye'le çekilmiş resmini dağıtmak üzere felik felik YÜRÜYÜŞ dergisi arayanlarla aynı politik çizgede olanlar, ne girdiği ki Merasim'de Mehmet Kılınç'a alkış tutmakta birbirleri ile yarıştılar. Kongre salonu işçi olmayanlar tarafın- dan doldurulduktan, yine aynı çizgide olanlar DİSK'e büyük emelleri geçem, 4Tekstil'i Güney bölge temsilcisi Sela- hatün Uyarı salona sokmak istemiyor- lardı. Ancak bu antidemokratik tutum- ları, bilinçli işçilerin ve sosyalistlerin

müdahalesi ile boşa çıkarıldı. Bu sırada 30-40 kadar İGD'li, Mehmet Kılınç'ın konuşmasına alış tutmayı, Uyarı'ya uğ- raşmaya yeğlemişlerdi.

Başlangıçta, kongre süresince neler ola- bileceğini gösteriyordu. Beklenenler ger- çekleşti. Mehmet Kılınç'ın antikomüniz- minin batıdaki konuşmasına müdahale eden sosyalistler, İGD'lilerce divan baş- kanlığına getirilen kişi tarafından durdu- ruluyordu. Mehmet Kılınç'ın antikomün- izm yapışını söyleyen bir diğer ko- nuşmacı ise, aynı divan başkanından şu yantı alıyordu: "Sayın konuşmacı, DİSK'e bağlı sendikaların başkanlarının tümü sosyalisttir. Buna dikkat etmezse- niz konuşmanızı kesmek zorunda kala- cağım..."

Ve konuşmacının sözleri kesilmişti. YÜRÜYÜŞ'ün 117. sayı, 19 Hazir- an 1977 tarihinde yapılan kongre sonu- cunda seçilen kişilere Kılınç ve sureka- sının neler yaptığını ayrıntılı ile anlat- mıştı. Meşru yönetimi, genel merkez tar- rafından tanınmamış, fesh edilmişti.

Kılınç bu yıl aynı işçilerin yönetime adanmış olduklarını öğrenince 3 gün önce gelip Merasim'e postu serdi. Ancak Soda Sanayii İyilerinde toplu sözleşme görüş-melerinin sürmekte olduğu, Kılınç'a bazı

İşçi sınıfı örgütünü

Mehmet Kılınç,

Merasim Soda'da

yeni dolaplar

çevirdi.

Yanis, MİP

Genel Başkanı

Türkes,

Kılınç'ın birliktte

görülüyor.

avantajlar sağlanmıştı. Kılınç, üç gün sü- re ile "bu kongrede yine TIP'lılar kaza- tırsa, genel merkez olarak yönetimi ta- nımayacaklarını, greve gidileceği ve bu ne- denle genel merkezün işi destekleme- yeceğini" söyledi ve böylelikle işleme göz dağı vermeyi başardı. Kılınç, aynı tehditleri kongre salonunda da yineledi. 1977 yılında seçimleri kazanan, ancak genel merkez tarafından tanınmayan yö-

neticileri kastederek "beni mahkemeyle verenerli asla kazandırmam" tehdidini savurdu. Kılınç, eklemeyi unuttu: "Bana karşı olanlar bu sendikada yaşı- tam."

Kılınç ve surekam böylece bir Piria- zaferi daha kazandırmış oldular. Sosyalizm adına Kılınç'ın oyunlarında figüranlı- edenlere görevlerini yerine getirdiler.

TARIM KESİMİNDE DÜ

Bir iki ay önce yayımlanan bir araştırma aracıyla bugün, Türkiye tarımını biraz daha iyi tanıyabiliyoruz. "Türkiye Tarımında Yapısal Değişme, Teknoloji ve Toprak Bölüşümü" adlı DPT araştırması, Oktay Varher tarafından hazırlanmış. Başlıca üç bölümden oluşan araştırmanın tümünü iki sayfalık bir yazı içinde tamtınanm olanağı yok. Araştırmanın 165 sayfasının yarısını ilk bölüm oluşturuyor. Toprak dağılımı bu bölüm içinde değişik açılardan ele alınıyor. Öteki iki bölüm daha çok, tarımda kullanılan teknoloji ve bundaki gelişmeler ile gelir ve toprak ilişkileri gibi konular üzerinde yoğunlaşıyor. Son iki bölüm ayrıca ele alınması gereken bir ayrıntı diziyinde hazırlanmış. Bu yazı çerçevesinde sadece iki bölümde çıkan sonuçlara yetinilecek.

Türkiye tarını hızlı bir biçimde kapitalistleşmektedir. Bu sürecin çeşitli göstergeleri ele alındığı zaman ortaya çıkan sonuç, bu konuda azımsanmayacak bir yol alındığı oluyor. Kapitalist ilişkilerin tarıma egemen olmasının değişik göstergeleri var. Alışagelmiş bazıları ile birlikte şöyle sıralanabilir: Üretile emeğin tarıma geçmesi, mutlak rantın önemini yitirmeye başlaması ve diferansiyel rantın yoğunlaşmakta olduğu de yoğunlaşmakta kaynaklanan bölümünün özellikle önem kazanması, endüstriyel bitki üretiminin ağırlığının artması, ileri teknolojik güdülerin kullanımının yoğunlaşması, toprakların bir biçimde yeniden dağıtım, küçük köylülüğün ufalanıp serekti ortadan kalkma süreci içinde olması, topraksız köylülüğün payının yükselmesi, kiraya verilen toprakların payının azımsanmayacak boyutlara ulaşması, tarımsal nüfusun sadece oransal olarak değil, mutlak olarak da gerilemeye başlaması ve benzerleri.

PAZARDAN ETKİLENEN KARARLAR

Sıralanan göstergelerin herbirinin tek tek ele alınmasının olanağı yok. Bazılarının rakamlara dökülüp araştırılması bile düşünülmez. Tanıtılması amaçlanan araştırma birkaçını ayrıntılı bir biçimde inceleyelim. Çoğuna değinmiyoruz. Fakat ele alınan göstergeler açısından amaçlanan hedefin yerine getirildiği rahatlıkla söylenebilir. İlk bölümde ölmekle birlikte, yukarıda sıralanmayan göstergelerden biri olarak tarımsal üretimde karar mekanizmasının piyasa tarafından kontrol edilmişliği üzerinde de duruluyor. Gerek üretilen ürünün belirlenmesinde, gerek kullanılacak güdülerin seçiminde ve kullanılma yoğunluğunun belirlenmesinde Türkiye'de tarımsal üretimin piyasa durumundan etkilenmesinin ulaştığı boyutlar gösteriliyor. Küçük bir çiftçinin bile kararını en yüksek düzeye çıkarabilmek için almaması gereken kararları piyasaya egemen olan koşullardan etkilenerek almaya başladığı görülüyor.

Araştırma 1973 yılında yapılmış bir anket çalışmasına dayanıyor. Yaklaşık 3 milyon tarım üreticisi aile ve 21 milyon hektar tarıma aktif alan kapsanıyor. Verilen rakamlar en yüksekleri. Konunun hangi açıdan ele alındığına dayanarak daha düşük düzeyde rakamlarla karşılamak mümkün. İşlenen ya da sahip olunan, kiraya verilen ya da kiralanmış topraklar değişik düzeylerde. En yüksek rakamlar işlenen toplam alanla ilgili. Sahip olunan ya da kiralanmadan işlenen ve büyük boyutlara ulaşan topraklar da var.

1973 yılında 341 bin çiftçi hanesi, her biri ortalama 3,5 dönümlük toprak işletmekteydi. Bu 341 bin çiftçi hanesi toplam tarım işletmelerinin yüzde 11'ini oluştururken, toplam işledikleri alan 1973 yılında işlenen tarımsal alanın binde 6'sı düzeyinde kalıyordu. Buna karşılık bunun tam tersi bir durum öteki üçta görüyoruz. Toplam hanelerin binde 3'ünü oluşturan 14 bin işletme haneler her biri, ortalama 2.200 dönüm toprak işletmektedirler. 14 bin hanelerin işledikleri toplam alan işlenen tarımsal alanın yüzde 15'ini oluşturuyor. İki uçtaki rakamlar, toplam resmî yetirince çizmekten uzak. Dağılımdaki bozukluğun ulaştığı boyutları göstermek bakımından anlamlı. Yalnız, 1973 yılındaki durumu daha yakından görebilmek için ek bir iki rakama gerekimsin var. Onlar da şöyle. Toplam 2 milyon tarımsal üretimle geçinen hane, 50 dönümden küçük toprak büyüklükleri ile yetinmek zorunda.

TABAN FİYATLARI. BİR DAHA ..

İşlenen toprakların 500 dönümden büyük olanları

OKTAY VARLIER'İN DPT, SOSYAL PLANLAMA DAİRESİ TARAFINDAN YAYIMLANAN BİR ARAŞTIRMASI, 1973 YILINDA YAPILMIŞ BİR ANKET ÇALIŞMASINA DAYANARAK TÜRKİYE TARIMININ AYRINTILI BİR İNCELEMESİNİ İÇERİYOR. ARAŞTIRMA, AÇIK BİR BİÇİMDE, TÜRKİYE'DE TARIMIN HIZLI BİR KAPİTALİSTLEŞME SÜRECİ İÇİNDE OLDUGUNU ORTAYA KOYUYOR. GEREK KÜÇÜK İŞLETMELERİN KARAR MEKANİZMALARININ ALDICI BİÇİM VE PİYASA KOŞULLARINDAN ETKİLENME, GEREK BÜYÜK İŞLETMELERDE BİR SÜREDİR GÖZLENEN KAPİTALİST ÜRETİM İLİŞKİLERİ, GEREKSE HER BOYDAN TARIM İŞLETMESİNİN KIRALANMASI GİBİ GELİŞMELER, YER YER EN KÜÇÜK AYRINTISINA KADAR SOMUT VERİLERE DAYANILARAK KANITLANIYOR. YOKSUL KÖYLÜNÜN, TOPRAK KADAR KREDİYE, İLERİ TEKNOLOJİK GİRDİLERE VE ÖRGÜTLENMEYE OLAN GEREKSİNİMLERİNİN BU ÇALIŞMADAN ÇIKARILMAK MÜMKÜN. KAPİTALİSTLEŞME SÜRECİNİN BU DENLİ YOĞUNLUK KAZANDIĞI BU KESİMDE DE ARTIK, MÜCADELENİN YÖNÜNÜN VE BOYUTLARININ İŞÇİ SINIFI HAREKETİNDEN ETKİLENME ZAMANININ GELDİĞİ ANLAŞILIYOR.

toplaman beşte birini oluşturuyor. Tüm bu bulgular, küçük ve orta işletmelerin Türkiye tarımına egemen olduğunu gösteriyor. Toplam işletmelerin yüzde 45'i (yarısına yakını) 20 dönümden küçük toprak işleyerek geçiniyor. Türkiye tarımında küçük üreticiliğin önemli bir yere sahip olduğu ortaya çıkıyor. Yaklaşık 1,4 milyon hanelin, başka bir deyişle yaklaşık 9 milyon kişinin ya da 3 milyon çalışanın bu tanımlama içinde olduğu görülüyor. Sözü edilen 1,4 milyon hanelin 650 bininin sadece tahıl, 340 bininin ise tahıl yanında başka ürünler de ürettikleri biliniyor.

Sadece tahıl üreticileri ele alalım. 20 dönümden küçük alan işlemek zorunda kalan hanelerden söz ettiğimizi unutmadan iki özet bilgiye göz atalım. Bu büyüklükte toprak işleyen buğday üreticileri ürünlerinin yüzde 7'sini, arpa üreticileri de ürünlerinin yüzde 5'ini pazarlayabiliyor. Geri kalanını kendileri kullanmak zorunda. Ve bu 650 bin hane sadece tahıl üretiyorlar. Bugünkü geçerli fiyatlarla bu hanelerin her biri yılda yaklaşık 150 liralık gelir sahibiler. Uygulanagelmekte olan taban fiyatları politikasının orta ve büyük hububat üreticilerine yarar sağladığı, bir milyona yakın küçük üreticinin bundan hemen hiç yararlanmadığı, hatta net hububat alıcısı konumunda düşmüş olan büyük bir bölümünün ise yüksek taban fiyatları uygulamasından zarar gördüğü, incelemekte olduğumuz araştırmanın bulguları arasında da net bir biçimde beliriyor.

Bunun da ötesinde ortaya çıkan bir sonuç var. Küçük işletmeler sadece belirli bir ağırlığa sahip olmakla kalmıyorlar, ağırlıklarını zaman içinde artırıyorlar da. 1950 tarım sayımının sonuçlarına bu çalışmanın bulguları ile karşılaştırmak mümkün. Kitapta bu karşılaştırma yapılmış da. 50 dönümden küçük büyüklükteki toprakları işleyen hanelerin payı 1950 yılında yüzde 62 dolayındayken, 1973 yılında yüzde 71'e ulaşmış. Sözü edilen hanelerin işledikleri toprakların alanı da toplam işlenen alan içinde yüzde 19 dan yüzde 21'e yükselmiş. Hanelerin oranının toprak oranından daha hızlı artmış olması, bu "çok küçük" ve küçük işletmelerin işledikleri ortalama toprak büyüklüğünü yine ilgili yıllarda 25 dönümden 20 dönüme indirmiş bulunuyor. Bu bulgu ile birlikte ele alınabilecek olan bir başka sonuç daha var. O da, işlenen toprak dağılımının aynı süre içinde daha adaletsiz bir görünüm kazandığı.

Araştırmanın ilginç bulgularından biri de, 500 ve daha büyük dönemlik işletmelerde hububattan ve belki hububatla birlikte bir ek üründen başka bir ürünün üretilmemekte oluşu. Ayrıca, bu büyüklükte işletmeler hububat ürününün yüzde 60-70'ini pazarlıyorlar. Böyle işletmelerin ortalama büyüklüklerinde de 23 yılda belli başlı bir değişiklik görülüyor. Küçük işletmeler ufalanıp daha da küçülürken büyük işletmelerde çok az da olsa bir büyüme gözlenebiliyor.

"SAHİPSİZ" İŞLETMELER

İşlenen toprakların toplam alanı ve toplam işletme sayısı ile sahip olunan toplam alan ve mülk sahibi sayıları karşılaştırılması ilginç sonuçlar veriyor. Yine yaklaşık 3 milyon hane var. Yalnız işletme sayısı 3 milyonun üstünde bir rakam iken, bu kez söz konusu olan 3 milyonun biraz altında. Toplam sahip olunan arazi ise işlenenin çok altında. 21 milyon hektara kar-

şık 17 milyon hektar. Aradaki fark büyük çapta hazine topraklarının, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde büyük toprak işletmelerinde kullanılması ile ortaya çıkıyor.

İşlenen toprakların dağılımında görülen bozukluk, bu konuda da kendisini göstermektedir. Sahip olunan toprakların dağılımı da dengesizdir ve uçlarda birilmektedir. Toprak sahiplerinin onda dokuzu topraklarının yarısına sahipken geriye kalan onda birlik toprak sahibi hane, toprakların ötekî yarısını sahiptir. Türkiye'deki toprak sahibi hanelerin yüzde 92'si, nüfusu 2 bin ve daha az olan yerleşme merkezlerinde (köylerde) oturmaktadır. Kent ve kasabalarda tarım artık bir yan çalışma alanı olmuştur. Anket kapsamının izin verdiği ölçüde, toprak sahiplerinin sımsal kökenlerini de belirlemek olanağı var. Toplam toprak sahiplerinin yaklaşık yüzde 13'ünün meşegeli çiftçilik olarak görülmektedir. Bunun yarısını da işçiler (düz ve nitelikli işçi ve tarım işçisi) oluşturuyor. Geriye kalan yarının büyük bir bölümünü küçük esnaf ve zanaatkarlar, küçük bir bölümünü de memurlar oluşturuyor. 10 bin ve daha çok nüfuslu yerleşme yerlerinde oturan 5 bin dolayında tüccar ve sanayici, ticaret erbabi, serbest meslek sahibi, küçük esnaf ve zanaatkar da topraklarını kiraya verenler arasında. Kiralama ve ortağa verme konularına ilerde dönceceğiz. Burada, özet bir biçimde topraksızlığa da değinmek gerekiyor.

"BEŞE BİR - ALTIYA BİR"

Aşağıdaki tablo, 1973 yılında bu bakımdan ulaşılmış bulunan konumu açık bir biçimde özetlemektedir. Topraksızlığa ilişkin son 10-15 yıllık gelişmeler de değinilecek, yalnız ilk önce tablonun bazı sonuçlarını vurgulamak gerekiyor.

1973 YILINDA TÜRKİYE'DE TOPRAKSIZ HANELER

1. Topraksız çiftçi	453.813
2. 2.000'den az yerleşim yerlerindeki ötekî topraksızlar (Düz işçi + tarım işçisi)	375.342
3. Toprak gereksinmesi olanlar	
toplamlı (1 + 2)	829.155
4. Toprak sahipleri	2.965.476
5. Topraksız çiftçi oranı (yüzde, 1/1 + 4)	13,27
6. Topraksız oran (yüzde, 3/3 + 4)	21,85

Tablo konusunda belirtilebilecek ilk özellik, 450 bin üstünde topraksız çiftçinin bulunduğu. Ötekî topraksızlarla birlikte, tarında çalışıp da kendi toprak üstünde çalışmamağa olanların sayısı 830 bine ulaşılıyor. Gereksinimi olan her beş kişiden biri topraksız. Öte yandan, altı çiftçiden birinin topraksız olduğu ortaya çıkıyor. Bu iki oran, toprak reformunun henüz güncelliğini yitirmemiş olduğunu gösteriyor. Biraz sonra, son 10-15 yılın verileri ile karşılaştırdığımız zaman bu durumun hafiflemekte değil ağırlaşmakta olduğu görülecek. Daha önce, yukarıdaki tabloya alınmayan bazı ayrıntılar üzerinde durmakta yarar var. Yüzde 13 ve yüzde 22 olarak görülen oranların

JRUM VE GÖREVLER

coğrafi bölgeler bakımından verilmesi mümkün. Toprak az çiftçi oranı Akdeniz ve Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde yüzde 21-22'ye ulaşıyor. Bu iki bölgede toprak az oranı da yine öteki bölgelere göre en yüksek düzeyde. Yüzde 30. Buna karşılık gerek toprak az çiftçi oranının, gerekse topraksızlık oranının görece düşük olduğu bölge, Karadeniz bölgesi. Bu bölge için sözü edilen oranlar, sırasıyla: Yüzde 5 ve yüzde 11. İklim koşullarının ve ürün türlerinin bir yansıması...

DÖNE, YARINA UZANAN RAKAMLAR...

Topraksızlık konusunda eldeki veriler çok gerilere gitmeye olanak tanımıyor. Kapsamları ve tanımlanmalar bakımından farklılıklar gösteren iki çalışmadan yararlanmak gerekiyor. 1963 Genel Tarım Sayımı ve "Türkiye'de Gelir Dağılımı 1968." 1963'te, yukarıdaki tabloda yüzde 13 olarak görülen oran ile karşılaştırılabilecek toprak az işletme oranı (kıra ya da ortakçı oranı olarak işlenen topraklar için bir düzeltmeden sonra) yüzde 9 olarak hesaplanmaktadır. Aradan geçen 10 yıllık dönemde, durum, hem de ciddi boyutlarda kötüleşmiştir. Öte yandan, 1968 yılının toprak az hane oranı yüzde 17,5. Bu oran da yine yukarıdaki tabloda yüzde 22 olarak verilen oran ile karşılaştırılabilir. Beş yıllık dönemde bu oranda da belirli bir gerileme görülüyor. Dolayısıyla, ayrı ayrı çalışmalarda, amaçları ya da güvenirlik dereceleri ne olursa olsun, her birinden ortaya çıkan sonuç, topraksızlığın ciddi boyutlara ulaşmış olduğu ve durumun zaman içinde bozulmasını sürdürdüğüdür.

Çalışmada, her bölümde, konular genelde Türkiye açısından ele alındıktan sonra ayrıca coğrafi bölgeler ve üretilen ürünler bakımından da ayrıntılı çözümlere de yer veriliyor. Bunlardan biri de toprak sahiplerinin oturdukları yerleşme yerlerinin büyüklüklerine göre her coğrafi bölge için dökümü. İç Anadolu Bölgesi dışındaki tüm bölgelerde toprak sahiplerinin onda dokuzundan fazlası köylerde (2 binden az nüfuslu yerleşme yerleri) oturuyor. Yalnız sözü edilen bölgede kasaba ve kentlerde oturma oranı daha yüksek.

Coğrafi bölgelere yönelik ayrıntılı açıklamalar getirildiği bir başka konu da şöyle: "Doğu Anadolu Bölgesinde toprak az allenin oransal ağırlığının kapitalist ilişkilerin iyice yerleştiği söylenebilen bölgelere göre yüksek çıkmasını nedenleri şöyle açıklanabilir. Özellikle büyük toprak sahiplerinin giderek makineli ve sulu tarıma geçmeleri eskiden işlediği toprak büyüklüğünün genişlemesine neden olmuştur. Büyük toprak sahibi eskiden ortakçılıkla işlettiği topraklarını bunları işleyen toprak az köylülerden geri aldığı gibi, büyük ölçüde hazine arazilerine de el koyarak toprak azın ölçeğini genişletmiştir. Açıkta kalan küçük toprakları ya da toprak az haneler ise, kuru tahıl üretimi ve hayvancılığın yaygın olduğu bu bölgede, giderek mülksizleşmişlerdir."

BÜYÜMENİN KESTİRME YOLU

Beklenen sonuçlardan biri, gerek işlenen topraklar bakımından, gerekse sahip olunan topraklar bakımından küçük topraklarda endüstriyel ürünlerin üretilmekte olduğu. Büyük topraklarda ağırlıklı bir biçimde hububat üretildiği daha önce belirtilmişti. Büyük toprak sahiplerinin -ki burada 500 dönüm ve üstü kasdedilmektedir- 1963 yılından 1973 yılına kadar ellerinde bulundukları toprakları, toplam sahip olunan topraklar içinde yüzde 11'den yüzde 14'e çıkarıldıkları ortaya konan bulgulardan bir başkası. Aynı zamanda küçük toprak sahipliğinin ufağaldığı, zaman içinde önemini yitirdiği anlaşıldığı zaman, büyük toprak sahiplerinin artan topraklarının en azından bir bölümünü küçük toprak sahiplerinin arazilerini ellerine geçirerek sağladığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Kıracı ya da ortakçı olarak işlenen toprakların toplamı 5,5 milyon hektara ulaşır. Böyle toprakları işleyen hanelerin sayısı ise toplam tarım işletmeleri tarımının dörtte birine ulaşmaktadır. Kiralanan ya da ortakçı yolu ile kullanılan toprakların oranının üçte bir dolayında olması, batılı birçok sanayileşmiş kapitalist ülke ile karşılaştırıldığında zaman bile azunlanmayacak bir düzey olarak önem kazanıyor. Kıracı ya da ortakçıların onda dokuzu 100 dönümden küçük toprak işletmekle ve bu gibi topraklar aynı grup içinde toplam toprakların yarısını oluşturuyor. Aynı zaman-

da 20 dönümden küçük toprak kiralayan ya da ortakçı olan yaklaşık 680 bin hane bulunması ve bu gibi işletmelerin gerek coğrafi ve gerekse ürün dağılımlarına ilişkin verilerinin değerlendirilmesi araştırmacıyı özete şu sonuca götürüyor: İç Anadolu ve Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaygın olan ortakçılık ve hububat ekimdir. Burada bu türden kullanılan ortalama toprak büyüklüğü öteki bölgelerdekinden yüksektir. Geri kalan bölgelerde egemen olan ilişki ortakçılık değil kiralama ve yaygın ürün türü de endüstriyel ürünlerdir.

Kıracı ya da ortakçı olarak işlenen toprakların alanı 1963-1973 arası iki katından fazla artmış ve üretimi bu yolla sürdüren üreticilerin sayılarında da yüzde 14'lük bir artış görülmüştür. Her iki artış da azunlanmayacak artışlardır. Özellikle tarımdan sanayiye ve köyden kente bir geçişin olduğu bir dönemde, Kapitalist ilişkiler tarında da yaygınlaşmaktadır.

Kıracı ya da ortakçı olarak işlenen toprak dağılımına ilişkin bilgilerle bu tür kullanıma verilen toprakların dağılımına ilişkin bilgilerin karşılaştırılması bazı sorunlar ortaya çıkmaktadır. 1973 yılında Türkiye'de toplam 234 bin hane için 1,5 milyon hektar alanı kiraya ya da ortakçıya verdiği görülüyor. Bu sonuç, daha önce verilen toplamlarla bağdaştırılması zor olan bir sonuç. Bazı açıklamalar geliştirilmek mümkün. Şöyle: Kıracı ya da ortakçı, anket sorularına gerçeğe yakın yanıt vermektense çekinmeyebilir. Kıra ya da ortakçıya veren için aynı durum söz konusu değil. Ayrıca, kiralananın halde pulluk altına alınması ve kiralananın gibi gösterilen bazine topraklarının varlığı gözardı edilemez. Kısaca, belirli düzeltmeler ile kiraya ya da ortakçıya verilen toprakların daha gerçekçi bir toplamının 2,5 milyon hektar dolayında olduğu görülüyor.

TOPRAK REFORMU MU?...

Kıracı ya da ortakçıya veren haneler açısından verilen bilgilerin en ilginçlerinden birisi 10 bin ve daha çok nüfuslu yerleşme yerlerinde oturan 174 bin toprak sahibinin 90 bininin çiftçi olmadığı oluştu. Belirli düzeltmelerle yaklaşık 100 rantlyer toprak sahibi bulunduğu hesap edildi.

Çalışmanın ilk bölümünde verilen çok sayıda tablolardan birinden elde edilen aşağıdaki tablo, belki

çalışmanın başlıca sonucunu, tarında kapitalistleşme-yi, en iyi biçimde özetlemektedir.

Çeşitli Büyüklükte Toprak Sahiplerinin Topraklarını Kiracı ya da Ortakçıya İşlettiğine Bağlı Olarak Yüzde Dağılımları

Sahip Olunan Dekar	Kiracı ya da Ortakçıya Verilen Dekar			
	1 - 50	51 - 500	500 +	Top.
1 - 50	57,2	—	—	57,2
51 - 500	8,8	33,3	—	42,1
500 +	—	0,3	0,4	0,7
Toplam	66,0	33,6	0,4	100,0

Tablo, kiracı ya da ortakçıya toprağını işlenmek üzere veren toprak sahiplerinin, sahip oldukları toprak büyüklüğüne ve kiraya ya da ortakçıya verdikleri toprak büyüklüğüne göre dağılımlarını veriyor. Kiraya ya da ortakçıya toprağını verenlerin yarısından fazlasını 50 dönümden az toprağa sahip olan küçük köylüler oluşturuyor. Orta köylü diye adlandırılabilir olan 51 - 500 dekar toprak sahiplerinin kendii büyüklüğündeki toprakları kiraya ya da ortakçıya veremeleri de yine kiraya ya da ortakçıya veren toprak sahiplerinin üçte biri gibi yüksek bir oran oluşturmaktadır. Yaklaşık 130 bin küçük köylünün toprağını kiraya vermesi tarıma kapitalist ilişkilerin ne dercede girdiğinin en öz gösterisini oluşturmaktadır. 130 bin küçük köylü hanesinin onda biri Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da oturmuş köylülerdir.

Daha önce, kiralayan ya da ortakçı olarak çalışan köylü nüfusa ilişkin verilen rakamlardan sonra bir sonuç çıkarılmıştı: Toprak reformunun gerekliliği. Bu demokratik talep, işçi sınıfının mücadelesinde en yakın müttefiki yoksul köylüler için her zaman gündemde tutulacak bir talep olarak geçirilmiştir ve anlamını koruyor. Fakat en son paragrafta verilen rakamlar da gözardı edilemez. Toprağa doymuşlukmu? Hayır! Tarım kesiminde Türkiye işçi sınıfının mücadelesini yeni sloganlar, yeni hedefler bekliyor. Yoksul ve küçük köylülük, belki bugüne kadar sezilemeyen bir ölçüde sosyalist mücadelede örgütlenmek için bekliyor. Kapitalist ilişkilerin bu denli yaygın ve yoğun olarak gir-meyi becerdiği bir kesimde, tarım kesiminde de yön-de mücadele ertelenemez bir konum kazanıyor.

Kıbrıs notları:

TKP VE CTP GENEL BAŞKANLARIYLA GÖRÜŞME

YÜRÜYÜŞÜN GEÇEN SAYISINDA
ARKADAŞIMIZ MESUT ODMAN'IN
KIBRIS İZLENİMLERİNİ
YAYINLAMISTIK.
BU KEZ DE ODMAN'IN,
TOPLUMCU KURTULUŞ PARTİSİ
GENEL BAŞKANI ALPAY DURDURAN
VE CUMHURİYETÇİ TÜRK PARTİSİ
GENEL BAŞKANI ÖZKER ÖZGÜR
İLE YAPTIĞI GÖRÜŞMEYİ
OKURLARIMIZA SUNUYORUZ.

* Kıbrıs'ın bugünkü iç ve dış durumunu, son birkaç ayda ortaya çıkan gelişmeleri nasıl değerlendirdi-yorumunu?

ÖZGÜR: Kıbrıs'ın bugünkü durumunun temelinde yatan emperyalizmin bölü, yönet politikasıdır. Yirmi yıldır uygulanamamıştır. Emperyalizm Ortadoğu'daki çöküşün açısından Kıbrıs'ın gerekli olduğu ve Ada'daki iki toplumun çatışmasını istemiyor, bunun için çaba göstermiştir. Çünkü toplumların birlikte hareket etmesiyle emperyalizmin kovalanabileceği onların da görevi olduğu bir gerçektir. Bu yüzden, emperyalizm, iki toplumda da varolan enosisçi-taksimci unsurlardan yararlanmış; toplumların çatışmasını sağlamak için onları kullanmıştır. Oysa, bizim kanımızda göre, bugün en geçerli çözüm bağımsız, bağımlılaş, üslerden arınmış, toprak bütünlüğü korunmuş, federal bir Kıbrıs devletidir.

Kuzey Kıbrıs'ın iç durumuna gelince. Bugün bizde ticaret burjuvazisi egemen durumdadır. Denktaş bunların en güçlüsüdür. Denktaş'ın partisi UBP'de Turancı unsurlar olduğu herkesçe bilinir. Türkiye'den ithal edilen komandolar Denktaş'ın koruyuculuğu altında örgütleniyorlar. Bütün bunlar federal bir çözüm altında kalıcı barışı engellemeye yönelik girişimler olarak karşımıza çıkıyor. Biz Kıbrıs'ta "NA-TO'ya göre bir çözüm" olamayacağına inanıyoruz. Kıbrıs'a dışarıdan çözüm empoze edilmesine karşı çıkıyoruz. Çözüm önerileri Kıbrıs'ta geliştirilmeli, en azından Federe Meclis'te bilgi vererek tartışma açılmalıdır. Son olarak, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Waldheim'a verilen "öneriler paketi"nden bizim haberdarız olmadık. Bugün de yoğun girişimlerin sürdürüldüğü bildiriliyor; Denktaş Amerika'da doluyor. Bütün bu gelişmeler karşısında bizdeki izlenim, bizim ötemizde birşeyler kaynatıldığını. Bu gizli diplomasiye son verilmesini istiyoruz. Toplumcu Kurtuluş Partisi ile bu doğrultuda Başbakan'dan istekte bulunduk. Başka somut konularda da güç ve eylem birliği-ne yönelik adımlar atılıyor.

Bugün Kuzey Kıbrıs'ta piyasa, kapkaççı ticaret burjuvazisinin isteklerine göre düzenleniyor. Bedebiz ithalat bunun en iyi örneğidir. Bedebiz ithalat yoluyla büyük vurgunlar vurulmaktadır. Sağlıksız bir turizm politikası, bedebiz ithalat yoluyla kapkaç vb. talebini artırmakta, bu da döviz kaybına neden olmaktadır. 1974'ten sonra Kuzey Kıbrıs'ta kalan tesisler iyi çalıştırılmamakta, piyasada denetimsizlik geçerli olmaktadır. Hızlı bir yoksullaşma söz konusudur. Asgari ücret sadece günlük yivecek giderlerinin bile altındadır. Milyonları yabancı ticaret burjuvazisi hemen hiç vergi vermemektedir. Bütün bunlara karşılık, beş yıllık planın henüz taslağı bile sunulmuş değildir.

Kuzey Kıbrıs'ta çalışanlar aleyhine gelişmeleri önlemek için demokratik güçlerin iş ve eylem birliği yaparak iktidara gelmeleri gerektiğine inanıyoruz.

DURDURAN: Toplumcu Kurtuluş Partisi olarak federal devlet çözümüne inanıyoruz. Bu çözümün anti-emperyalist yönü vardır. Bugüne kadar Kıbrıs'ta emperyalizm iki toplumu çatıştırmak varlığını korumuştur. İkiye bölünme veya Yunanistan'a bağlanma, emperyalizmin oyuncaklığı olmayı engellemeyecektir. Ama federal çözüm bulunursa, Türkiye ve diğer güçlerle uyum içine girilen emperyalizmin Ada'dan kovulması sağlanabilecektir. Bunun ulusal çıkarlarını-

ÖZKER ÖZGÜR:

"EMPERYALİZM İKİ TOPLUMDA DA VAR OLAN ENOSİSÇİ-TAKSİMÇİ UNSURLARDAN YARARLANMIŞ; TOPLUMLARIN ÇATIŞMASINI SAĞLAMAK İÇİN ONLARI KULLANMIŞTIR. OYSA, BİZİM KANIMIZA GÖRE, BUGÜN EN GEÇERLİ ÇÖZÜM BAĞIMSIZ, BAĞLANTISIZ, ÜSLERDEN ARINMIŞ, TOPRAK BÜTÜNLÜĞÜ KORUNMUŞ, FEDERAL BİR KIBRIS DEVLETİDİR."

ALPAY DURDURAN:

"BÜTÜN OLUMSUZLUKLARA KARŞI OLULU GELİŞMELER İSE DEMOKRATİK VE İLERİCİ GÜÇLERİN ÖRGÜTLENMEYE BAŞLAMALARIDIR. HENÜZ ARA-YIŞ İÇİNDE BİLE OLSALAR, BU GÜÇLER, DİNAMİK UNSURLAR OLARAK UMUT VERMEKTEDİR. 1963'LER SONRASININ DURGUNLUĞUNDAN CANLI BİR TOPLUM OLMAYA DOĞRU DEĞİŞTİĞİMİZİ SEVİNEREK SÖYLEYEBİLİRİZ SANIYORUM."

za uygun çözüm olması, bize güç katmaktadır. Ama bu çözüm için yalnız dış politika yeterli değildir. İç politikanın da buna göre düzenlenmesi gerekir. Ekonomik gelişmeyi sağlayamazsak, federal devlette yaşayamayız. Zaten bugün, iktisaden geri olduğumuz için federal devlet çözümü bakımından yadigarın öneriler ileri sürmek zorunda kalıyoruz. Kendimizi ekonomik bakımdan koruyucu öneriler ileri sürüyoruz. Bunun nedeni kendi ekonomik gelişimimizden korkmamızdır.

1963'ten sonra toplumumuz üretimden büyük ölçüde koparılmıştır. O günden bu yana ayakta kalabilmiş Türkiye'den aldığı yardımlarla mümkün olabilmıştır. 1974'ten sonra da büyük çarpıklıklar, başlıbozukluklarla karşı karşıyayız. Bu yüzden, Türkiye'nin yardımı ve yerli üretimin bir avuç ticaret burjuvazisinin zenginliğini artırmaktan başka bir işe yaramıyor ve devletin tüm olanakları bunlara harcanıyor. Bugün devletin sahip olduğu ve denetlediği ekonomik kaynaklar, devletin ülkenin en büyük üreticisi olmasını zorunlu kılmaktadır. Bu kaynaklar tüm kaynakların yüzde 70'inden fazla. Kuzey Kıbrıs'ta çalışan her 7 kişiden 1'i devlet memuru ve bunlar ülkenin en nitelikli personeli durumunda. Devlet mali kaynaklarından büyük bir bölümünü kendisi kullanabilecek durumda. Bu tablo devletin ekonomik kalkınmanın itici gücü ve gerçekleştiricisi olmasa gerektiğini gösteriyor. Oysa, devletin başmaddeler liberal ekonomiyisidir, devletin böyle görevlere sahip olmasını kabul etmez, bütün bu potansiyeli ya atıl bırakır ya da bir avuç insanın çıkarları için kullanır. Bu yüzden toplumumuz, kişi başına düşen otomobil sayısı, nüfusun öğrenim düzeyi gibi göstergeler açısından görüldüğü gibi, büyük bir üretim kusurluğundan geçmektedir. Yaşam düzeyi günden güne gerilemektedir.

Bu koşullar altında ülkenin kendi ulusal dış politikasını izlemesi güçleşmektedir. Toplumumuz sosyal patlamalara gecedir. İç ve dış göçmen sorunları da bu güçlükleri artırmaktadır. Halk kısa sürede olumlu adımları atılmadıkça görmek ihtiyacı vardır. Kıbrıs toplumunda sosyalizm, çürümeye alabildiğine yayılmaktadır. Yabancı dillerde "corruption" adı verilen çürümeye, soyuzlaşma devlet kollarına yayılmakta ve bu durum çok tehlikeli endişelendirilmekte.

Bütün bu olumsuzluklara karşı olumlu gelişmeler ise demokratik ve ilerici güçlerin örgütlenmeye başla-

malandı. Henüz arayış içinde bile olsalar, bu güçler, dinamik unsurlar olarak umut vermektedir. 1963'ler sonrasının durgunluğundan canlı bir toplum olmaya doğru değiştiğimiz seviniyor söyleyebiliriz sanıyorum.

ÖZGÜR: Sayın Durduran'ın söylediklerine katılıyorum. Ancak, bir noktayı eklemek isterim. Bizim önerilerimizin federal bir çözüm için uygun görünmeyen yanlara sahip olmasında, ekonomik geriliğimizin olduğu kadar, Denktaş'ın ideolojisinin de etkisi vardır.

* Kuzey Kıbrıs'ın en büyük sermayedarlarından Ramis Manya'nın sokak Kıbrıs'ta "aşırı bir emperyalizm" olduğundan şikayet ettiği söyleniyor. Denktaş'ın oğlu, UBP milletvekili Raif Denktaş da geçenlerde "Zaman" gazetesinde yazdığı bir yazıda ticarete aşırı bir devlet müdahalesinden söz ediyor, bu gerekçeyle, işyeri olduğu partinin iktidarı ve babasına "elgirtiyorudu". Bu tür sözleri ve yokumaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

DURDURAN: Rahatsızlık dövizlerin düzenlenmesinden doğuyor. Döviz sıkıntısı olduğu için devlet zorunlu olarak bu yola gidiyor. Ayrıca, Türkiye hükümetinin teldenleriyle de bedebiz ithalata getirilen sınırlamalar, böyle yorumlara yol açıyor. Onların şikayeti, Kıbrıs'ın bir serbest pazar ve karaborsa alanı olarak görmek istemelerinden beri geliyor. Manya sermaye geçişine rağmen ticarete sermaye yatırması için böyle diyor.

Ancak, bu düzenlemeler yapıldıkça küçük esnafın durumunun düştüğü de söylenemez. Bunun en önemli sonuçlarından biri de şurada ortaya çıktı: Büyük tüccar, aslında çıkarları hiç de ayrı olmadığı halde, küçük esnafı peşinden sürüklemeye başladı. Ayrıca, bu uygulamalar başladıkça beri, bütün askerî tedbirlere rağmen, kaçakçılık aldı yitirdi.

ÖZGÜR: Toplumcu Kurtuluş Partisi Genel Başkanı'na katılıyorum. Kuşkusuz, Manya gibi bir kişiyi böyle bir söz söylemesinin su anlamı da var: "Daha ne istiyorsunuz? Olanakların çoğu devletin elinde. Bundan iyi sosyalizm mi olur?" demeye geliyor. Oysa, biliyoruz ki, egemen sınıf hangisiyle devletin olanakları da ona göre kullanılır. Bizde ticaret burjuvazisi daha çok dışarıdan mal getirerek kâr sağlıyor. Zaten devletin olanaklarının ihracata dönük biçiminde geliştirilmesinin nedenlerinden biri de budur.

DURDURAN: Biz sınıra bol bir gömlek geçirmiş bir insana benziyoruz. Elimizde önemli sayıda tesis var. Ama bunları işletecek gücümüz yok. Öretim tükettikten, ihtiyacı çok görüldü. Bütün toplum kesimlerinden şikayetler yükseliyor. Sonra da ters durumlar ortaya çıkıyor. Örneğin, küçük çiftçiler büyük çiftçilerin güdümlerinde, küçük esnaf büyük tüccarın güdümlerinde, küçük esnaf büyük tüccarın güdümlerinde çalışıyor; onların peşinden sürükleniyor. Bu bakımlardan bir geçiş döneminde olduğumuz sanıyoruz. Öretim kusurluğundan dolayı için Türkiye ile birlikte somut önlemler alınması gerekir.

ÖZGÜR: Burada ilginç bir noktaya değinmek istiyorum. Ulusal Birlik Partisi ve onun hükümeti federal çözümden yana görünmüyor. Ama bu konuda samimi olduklarına inanmıyorum. Çünkü söylemeye yapılan arasında çelişki var. Ulusal Birlik Partisi çevreleri Kuzey Kıbrıs ekonomisi ile Türkiye ekonomisi bütünlüştürme uğraşı içindedirler. Buna karşılık, federal cumhuriyet içinde bulunulması düşüncesinde olan toplumcu Kurtuluş Partisi sadece kaçakçılık düzeyinde kalıyor. Bu da doğal olarak taksime götürücü bir gelişmedir. Devlet bir ekonomik temel üzerinde yükselmeli görür, Kıbrıs ekonomisinde bütünlüştürme engellenirse, öte yanda Kuzey Kıbrıs ekonomisi Türkiye ekonomisiyle bütünlüştürme çabaları sürüp gidersen, bu durum sınırsız yetmezliğin kavranmasından başka bir şey olmaz.

* Türkiye'de 1967'den, özellikle 1963'ten beri yaygınlaşmaya başlanan, 1974 olaylarından sonra da sürdürülen bir propaganda var. Bütün olup bitenlerden sonra, Kıbrıs'ta iki toplum arasında oluşan bir "hummet" ortaya çıktı, bir çeşit "konuşma"nın doğduğu; bu yüzden de Kıbrıs Türkleri Rumların bir arada, yan yana yaşamayacakları öne sürülüyor. Şöhrin bu konudaki görüşlerini nelerdir?

DURDURAN: Önce şunu belirtmek gerekir ki, Rum yönetimi de Kıbrıs Türk toplumuna karşı saldırgan bir tutum içindedir ve Yunanistan ile NATO'nun çıkarını Ada halkının çıkarlarının üstünde tutmaktadır. Onlar da bizdeki yönetim gibi federal bir devletten söz ederken, toplumlar arası gerginlikleri azaltmaya çaba göstermiyorlar. Gittide yaygınlaşan güneyden kuzeye kaçakçılığı, bizi sömürmeye dönüştürülebilmek için yeni düzenlemeler geliştiriyorlar.

Ama Ada'da genel olarak kültürel düzeyi yüksekler. Kan davası olmaz; olsa bile, uzun süre devam etmez. Yeter ki, gerici kurumlar (örneğin, kilise, dıştan mihdaneleler, vb.) kışkırtıcı olmasın. Eğer Kıbrıs'ın bütünlüğü, bağımsızlığı, bölge barışı düşünülerek varılacak çözüm benimsenirse, iki toplum yan yana uygar ilişkiler içinde yaşayabilir. Bunun için, çözüme varmadan önce, gerginliği azaltıcı, toplumlar arası ilişkileri geliştirici nitelikte, taraflardan büyük fedakarlıklar beklemeyen bazı önlemler alınabilir, alınmalıdır. Kesin çözüme ulaşmayı kolaylaştırıcı en önemli gelişmelerden biri bu olabilir. Böylece, Türkiye ve Yunanistan'ın da aralardaki ötekil sorunları daha rahat çözmelerine yardımcı olacak bir ortam yaratılabilir.

ÖZGOR: Sayın Durduran'ın görüşlerine katılıyorum. Rum toplumunda da ilerici güçlerin iktidarda olduğu söylenemez. Kıprıyanu Rum burjuvazisinin sözündedir. Toplumlar arasında ilişkiler kurmasını sağlayıcı yönde girişimler engellenmektedir. Bugün toplumlar arasında sporif temaslar bile yapılamamaktadır. Oysa kesin çözüme ulaşmadan önce yakınlaşmayı, sağlıklı adımlar atılabilir. Bu yolda çaba göstermek gerçekten önem taşımaktadır.

DURDURAN: EOKA, hareketlerini yürütürken ne Rum işçi sınıfını, ne de Türk toplumunu gözetmiştir. EOKA'nın bir kurtuluş savaşı verdiğini söylemek doğru olmaz. Emperyalizm onları kullanmıştır. Daha sonra da Türk tarafından benzer taktik örgütlenmeleri geliştirilmiştir. Kıbrıs'ta Türklerle Rumlar arasında ki sorunlardan söz ederken bütün bu gelişmeleri göz önünde bulundurmak gerekir.

ÖZGOR: Bu görüşlere esasında katılarak birkaç noktayı biraz daha açmak istiyorum. Rum toplumunda emperyalizmin sözcüğü Kleridis idi. Kleridis "NATO içinde çözüm"ün adamıydı. Denktaş da öyleydi. Kleridis ile Denktaş uzun yıllar görüşmeler yaptılar. Tam çözüme varacaklarken Sampson darbesi oldu. Bundan sonra Kleridis'in tutumu, darbeleri, gerisindeki CIA'yı ve kendisini deşifre etti. Bunun üzerine Rum toplumunda Kıprıyanu önderliğinde bir demokratik cephe oluşturuldu. Bu cephe AKEL dahil tüm anti-emperyalist güçler yer aldılar. Sonuç olarak Kleridis meclise bile giremedi.

Kuzey Kıbrıs'ta bile ticaret burjuvazisi Denktaş'ın önderliğinde kendi partisini oluşturdu. MC'nin bu partide çeşitli yardımları oldu. Türkiye'den getirilen MHP, MSP yanlısı göçmenlere seçimler de oy kullandırılması, para yardımı yapılması, seçim hesaplarıyla çirkin dağıtılması bunlar arasında sayılabilir. Böylece Denktaş'ın partisinin iktidarda gelmesi sağlandı. Bugün Kuzey Kıbrıs'ta Denktaş'ın iktidarı ile demokratik güçler arasında sağlıklı bir diyalog yoktur. Bu bakımdan, iki toplumdaki politik gelişmeleri karşılaşıyor, bu süreçte de dikkat etmek gerekir.

Amma herşeye rağmen, Kıprıyanu'nun birçok olumsuzluğu vardır. Kıprıyanu Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Türk yurttaşlarına karşı esnek bir tutum içine girebilmelidir. Örneğin, bugün Kıbrıs Türklerinden Kıbrıs Cumhuriyeti pasaportunun esirgenmesi, bu olumsuz tutumun belirtilerinden biri olarak gösterilebilir.

* Kuzey Kıbrıs'taki işçi sınıflarının gelişmeler ve demokratik hareketlerinin konularında belirtmek istediğiniz başka görüşlerinizi var mı?

Kıbrıs'ta Emekçi Kitleler Hareketleniyor.

ÖZGOR: Kuzey Kıbrıs'ta 1975 yılında kabul edilen Anayasa çoğulcu demokrasiyi öngörüyor. Bu Anayasa şimdilik biçimsel olarak da olsa işler görünmektedir. Ancak, Türkiye'den ithal edilen Turancı unsurlar, henüz tonurcuk halinde olan Kıbrıs Türk demokrasisi için büyük bir tehlikedir. Bunların iktidardaki partinin konuyuculuğu altında örgütlenmiş olmaları endişelerimizi daha da artırmaktadır. Biz faşizan unsurların demokrasmize yönelik yıkıcı ve sinsi çabaları karşısında, demokratik güç ve eylem birliğini güdüme çabalarını sürdürüyoruz. Cumhuriyetçi Türk Parti'nin demokratik güç ve eylem birliği üzerinde bu denli ısrarla durmasını nedenlerinden biri de budur.

Kuzey Kıbrıs'ta olumsuz, endişe verici gelişmelerin yanı sıra umut verici gelişmeler de olmaktadır. İşçiler gittikçe bilinçlenmektedir. Köylülük hızla bir politide olma sürecindedir. Denktaş'ın gödümünde ki sarı sendikacılık can çekişmeye başlamıştır. Devrimci İşçi Sendikaları Federasyonu (Dev-İş) işçi sınıfının yıkılmaz bir kalesi olmaktadır. Gençlik, aydın, işçi, köylü gençlik ilerici çizgide hızla bilinçlenmektedir. Bütün bu gelişmeler bizim Kıbrıs'ta bir gün anti-emperyalist mücadelenin başarıyla tamamlanacağına olan inancımızı pekiştirmek, mücadele gücümüzü de güç katmaktadır.

Burjuvazinin provokasyon haritası

Türkiye burjuvazisinin Doğu'daki oyunlarını bir bütün olarak görmek gerek. Kurumların, siyasal partilerin ya da grupların tek tek birşeyi çıkışlarını ele almak, Doğu'daki oyunu anlamada yeterli olmuyor.

YÜRÜYÜŞ'te Doğu illerindeki olaylara ak sak yer verdi. "Şeytan Üçgenleri" egemen sınıfların planlarını, belirli bir bütünlük içinde yanatabılıyordu. Şimdi, bu üçgenlerin "sağlam" ayaklarını oluşturmuş Elazığ, Malatya gibi illerden kalkarak Muş ve Bingöl yoluyla Diyarbakır, Mardin gibi iller, R. Dir emekliği ile de Kuzey Doğu Anadolu çembere alınmak isteniyor. Bu illerin çoğunun, Doğu'ya açılan transit yollar üzerinde yer alması egemen sınıfların bölge üzerindeki hassasiyetini daha da artırıyor.

Dikkat edilmesi gereken noktalardan biri de, tek merkezli oyunda, yerine göre değişik kılıklı figüranların ve değişik nitelikte çekişmelerin istismar edilmesidir. Elazığ ve Malatya da egemen sınıflar, MHP ve onun vurucu gücü idi. Bir süre önce Muş'ta ortaya çıkan ve YÜRÜYÜŞ'te yer alan olaylar, MHP'nin Muş'ta da etkin görev yapabileceğini kanıtladı. Bilindiği gibi bu ilimizdeki olaylarda birçok işyeri tahrip edildi, sosyalistlerle birlikte CHP'iler de saldırıya uğradılar. Muş'ta büyük yankılar uyandıran bu saldırıdan, başının hiç bahsetmemesi de ilginçtir.

Muş'tan sonra, sıra Bingöl'e geldi. Bingöl'ün özelliği dolayısıyla sarabaya koşulan atlar MSP damgalıydı. Burada da vurucu gücü MTTB'iler oluşturuyordu. Vall ve emniyet müdürlüğün de destekleri ile büyüyen saldırılar, aynı Muş'taki gibi tüm illerlerde toptan bedel aldı.

Güney Doğu'daki uç olan Hakkari de bilinen "Türkiye nin bütünlüğü" sınıflı kullanırken, Kuzey uçbeyliklerinde olan Iğdır'da Azad-Kürt ayrılığı yine gerici güçler tarafından alevlendirilmeye çalışılıyor. Böylece, çeşitli oyuncuların yer aldığı ama tam bir bütünlük teşkil eden oyun sonucunda, Diyarbakır Kuzey'den, Karada Güney'den "mahşerleşme" olacaktır.

Ancak daha sonra olayın diğer boyutlarını serleyen gelişmeler de oldu. Türkiye nin güney sınırındaki Ceylanpınar Devlet Üretme Çiftliği'nde bilalce işçi, hakları için greve girmişti. Bu grev, Türkiye'de görülmemiş boyutlarda büyüyen bir grev oldu. Zorlu tuşu koşup görevi yitirdi. Çiftlik kordon altına alındı. Burjuvazinin amacı, işçilerin bu mücadelelerine de coğrafi konumu nedeniyle bir 'bölücülük' damgasını vurabilmektir. Nitekim, İçişleri Bakanı, grev söz konusu olduğunda işçilerin hak arama mücadelesinden değil, yine "bölücülük"ten söz ediyordu.

Türkiye'de egemen sınıflar Malatya'dan Hakkari'ye, Antep'ten Iğdır'a uzanan bir "çarpıcı" haretil haritaya kezme çabaları peşindedir. Tek tek tüm olgular, bütün olarak ele almadıkla, bu planı vurgulamaktadır.

Geçmişimiz bir kaç ayın gelişmeler ve bu gelişmelerin Doğu'ya yansımaları biçiminde, ilerici-demokrat-sosyalist tüm ilericiler için uyarıcı olmalıdır.

ABD POLİTİKASINDA DEĞİŞEN BİRŞEY YOK

Jimmy Carter başkanlığa seçilmeden önce verdiği sözlerle Amerikan halkını umutlandırmıştı. Başkanlığının ikinci yılında durum tamamen değişti. Amerikan kamuoyu düşüklüğü içinde. Zira Bay Carter'ın sürekli sırtan yüzünün gerisindeki gerçek yüzü artık tüm açıklığıyla ortada. Özellikle dış politika alanında Carter ve ekibinin en sık başvurdukları silahın yalan ve karalama olduğu herkesçe biliniyor. Sosyalist rejimin düşmanları söz konusu olduğunda insan hakları ve bireysel özgürlükler şampiyonu olan Carter sıra silahsızlanma ve yumuşamaya geldiğinde birden ağız değiştiriyor. Üstelik Carter, dış politikasında gün geçtikçe daha gerici ve saldırgan bir tutum içine giriyor. Böylece dünya emperyalizmine her bakımdan yakışan bir lider olma özelliğini de kazanıyor.

Carter yönetiminin dış politikası, ABD emperyalizminin dünyadaki etkisini zayıflatması için gereken herşeyin yapılması ve tüm dış ilişkilerin yumuşama süreci yavaşlatılarak gitgide gerice çevrilmesi biçiminde özetlenebilir.

Dünya halklarının ve tüm ilericilerin istemi olan silahsızlanma bugün uluslararası gündemde. Son olarak Birleşmiş Milletler bu konuda geçtiğimiz ay Olağanüstü Genel Kurul toplantısı düzenledi. Bu toplantı sonucunda bir Sonuç Belgesi de benimsendi. Oysa Carter yönetimi, silahlanma konusunda yeni girişimler içinde. On yıl sonrasını düzenleyen yeni silahlanma planları hazırlıyor ABD'de. Bununla da kalmıyor. Strateji silahları sınırlandırılması konusunda Sovyetler Birliği ile sürdürülen SALT-2 görüşmelerini baltalamak için ne mümkünse yapıyor.

SOVYETLERLE BOZUŞMANIN YOLLARI

Aynı zamanda anti-sovyetizm ve anti-komünizm ABD yönetiminin dış ilişkilerinin temel taşı olmaktan devam ediyor. Carter ve ekibi dış ilişkilerini, her ne pa-

lasına olursa olsun, Sovyetler'le ilişkileri kötüleştirmek eknesine ourtmuş durumdadır. Örneğin, Washington Çin'le dostluğunu arttırmak için büyük çaba harcıyor. Nedeni basit. Yumuşamanın bir "revlyonist aldatmacası" olduğunu söyleyen militarist Çin'le dostluğun, Sovyetler'le olan ilişkilerde doğal bir "soğuma"ya yol açacağı düşünüyor. ABD Afrika kıtasındaki tüm kurtuluş hareketlerini en kısa yoldan sindirerek burayı tam bir savaş haline sokmağa çalışıyor. Bu alanda da Avrupa'daki geleneksel müttefiklerinin yanında bir yardımcıya daha var: Çin. Etyapyo ve Zaire'de olup bitenler gözler önünde. Bu kez Kuzey Yemen ilerici Güney Yemen'in üzerine saldırtılarak Orta Doğu'da yeni bir savaş odağı yaratılmak isteniyor.

Bu işleri becerirken Bay Carter'ın en yakın yardımcısı sicilli anti-komünist Z. Brzezinski. Brzezinski, şimdiye dek yaptığı "bilimsel" çalışmalarla ne kadar hızlı anti-Sovyet ve anti-komünist olduğunu kanıtladı. Başkana da uzmanı olduğu konuda değerli bilgiler sunuyor.

Jimmy Carter geçenlerde ABD'nin Annapolis kentinde yaptığı bir konuşmada Sovyetler Birliği'ne çok talihsiz bir çağrıda bulundu. Carter, Sovyetler'den "işbirliği ve cepheleşme" arasında bir seçim yapmasını istiyordu. Çağrının talihsizliği zamanını ve verini şaşırması olmasından geliyor. Çünkü Sovyetler Birliği halkları bundan 60 yıl önce barışın yanında yer alacaklarını ve kapitalizm ve emperyalizm karşısında kararlı bir barış mücadelesi vereceklerini dünyaya ilan etmişlerdi. Aradan geçen 60 yılda sözlerini durduklarını kanıtladılar. Barış mücadelesi bugün de sürüyor. Oysa ABD Başkanı yanıtı çoktan belli bir soruyu bir kez daha yinelemekte hiçbir sakınca görmüyor. Carter'ın söz konusu konuşmasının bundan sonraki bölümlü daha da ilginç. Başkan, Sovyetler Birliği'nin sorusuna vereceği yanıtı göre ABD'nin tavrı alacağını söylüyor. Anlaşılan savaş ve barış ya da daha doğru

Carter. Sırtan yüzün ardındanahiler netleşiyor.

deyişle Soğuk Savaş ve Yumuşama bir-birinden farksız iki eşit seçenektir. Bugün, biri, yarı diğeri pekala benimsenebilir. İşte, sosyalizmin düşmanlarını savunurken insan hakları ve hümanizm şampiyonu kesilen Jimmy Carter'ın hümanistliği buraya kadar. Amerikan silah ambargosunun kaldırılması için mücadele veren "hümanistlerimizin" kulakları çınlasın.

BOTON DÜNYA MERSİN'E NATO'ULAR TERŞİNE

ABD'nin bütçesindeki askeri harcamalar yılda yaklaşık 130 milyar dolar buluyor. ABD yönetimi bir yandan uluslararası düzeyde yeni kitlesel yoketme silahları geliştirirken bir yandan da NATO çerçevesinde silahlanmayı körlükliyor. BM, silahsızlanma ile ilgili olağanüstü bir genel kurul toplantısı düzenlediği günlerde yine ABD'de bu kez Washington'da yapılan NATO Konseyi'nde 80 milyar dolar tutarında ek bir silahsızlanmaya gidilmesi kararlaştırıldı. Yani, NATO'ular silahlanma konusunda yapacakları toplantıyı dünya uluslarının silahsızlanma konusunda topyekün bir eylem içinde buldukları zamana denk düşürüyorlardı.

ABD ve tüm müttefikleri silahlanma konusunda içinde buldukları hummalı faaliyeti "Sovyetler'in askeri üstünlüğü" yalanıyla örtbas etmeye çalışıyorlar. Oysa Sovyet yöneticileri savunma gereksinmelerinin ABD ile eşitlik konumundan öteye geçmediğini defalarca açıklamışlardır. Zaten bu açıklama bir yana ABD ve NATO yöneticileri Sovyetler'le askeri açıdan eşit bir konumda olduklarını saklayamamaktadırlar. Bu durumda yeni ve daha "ince" bir bahane yaratıyorlar. "Sovyet askeri üstünlüğü olasılığı". Ve bu silahlı formül Batılıların milyarderca doları bulan askerî masraflara girişi için yetip de artıyor.

Silah satışlarının kısıtlanacağı konusunda Carter'ın seçimlerden önce Amerikan kamuoyuna verdiği güvenceye karşın ABD 1977'de yabancı ülkelere 11,3 milyar dolar tutarında silah teslim etti. Bu miktarın bu yıl 13,2 milyara yükselmesi bekleniyor. ABD'de yapılan son

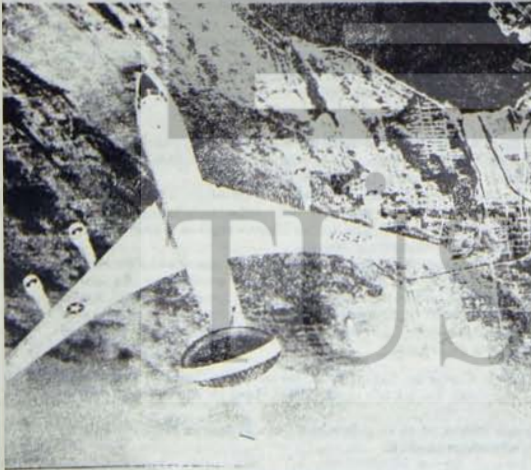
kamuoyu yoklamaları Amerikan halkının silahlanma yanına karşı olduğunu ve Sovyetler Birliği ile iyi ilişkilerin geliştirilmesini arzuladığını ortaya koyuyor.

Ancak günümüzde silahsızlanma, barış ve yumuşama gibi uluslararası ilişkilerin temel boyutu haline gelmiş olgulara açıktan açığa karşı çıkmak mümkün değil. Bu yüzden id, emperyalistler barışı ve yumuşamayı baltalamayı hedefleyen mücadelelerinde biçimsel olarak da olsa barış ve yumuşama yanlısı görünmek zorunda olduklarının bilincindedir. Barış içinde birarada yaşama, silahsızlanma ve yumuşama emperyalist politikada taktik hedefleri olarak yer almaktadır. Başta ABD ve NATO'ular bu hedefleri a deta gerçek yüzlerini saklamakta birer maske olarak kullanıyorlar. Ancak, ub maske her fırsata düşüyor ve emperyalizmin gerçek yüzü ortaya çıkıyor.

CARTER'IN PAYDALARARI

Özetle bugünkü ABD yönetimi "Soğuk Savaş" yıllarını canlandırmak için uğraş vermektedir. Bu konuda kendisinin başlıca destekçileri savaş sanayicileri, gerici çevreler, bir silirdir Amerikan lobilerinde etkili bir çalışma içinde bulunan anti-komünist Doğu Avrupa göçmen örgütleri ve son yıllarda Sovyet - Amerikan ilişkilerinin olumlu yönde geliştiğinden rahatsızlık duyan uluslararası tevellerdir. Bu güçlerin ABD dış politikasında etkili olabilmelerinin nedenleri arasında Soğuk Savaş döneminde ekilen kin tohumlarının canlılığını bir ölçüde de olsa sürdürüyor olması (Mc Carthy döneminden kalan "her kötülüğün nederi komünizm" formülü), işsizlik, enflasyon ve enerji sıkıntısı gibi sorunların üstesinden gelemeyen yönetimin ne derece "sağlam ve etkili" olduğunu Amerikan halkına dış politika alanında göstermeğe kalkışması sayılabilir.

Ne olursa olsun, ABD yönetimi emperyalist-kapitalist sisteminin genel bunalımından kaynaklanan çaresizlik ve hırçnılık içinde bugün mudası geçmiş ve dünya halklarına zarar verdiği defalarca kanıtlanmış bir dış politikayı yönlendireceği ilyice yerleşmektedir.

ABD dünya jandarmalığında yeni projeler peşinde.

Emperyalizm, Pinochet ile kadeh tokuşturuyor

Pinochet: Kan emerken, emperyalizmde takhiye alıyor

30 Haziran 1978 tarihinde Şili başkenti Santiago'da özel bir tören yapıldı. Tören, Fransız Citroen otomobil fabrikalarının Şili'nin faşist cuntanın başı katli Pinochet'e için özel olarak İmal ettiği lüks "Citroen CX Prestige" marka otomobilin teslim töreni idi. Karşılıklı "dostluk" nutukları atıldı, yakın işbirliği şerefine şampanyalar patlatıldı.

Citroen otomobil fabrikaları "uluslararası üretim direktörü" Raymond Fachand, yaptığı konuşmada "bu armağanın yirmi yıldan beri Citroen'i Şili'ye birleştiren bir bağlamı sembolü" olduğunu belirtti. Katli cuntanın başı Pinochet ise cevabı nutkunda, bu armağanın, "Citroen ve Fransa'nın Şili'ye gösterdikleri ilginin yeni ve tamamlayıcı bir işareti olduğunu" belirtti.

Gerçekten de tören çok anlamlı idi. Büyük tekelci sermayenin, emperyalizm seçkin bir temsilcisi ile çağımızda faşist güçlerin en kanlı sembolü Pinochet arasında geçen bu konuşmalar, faşizmin kimler tarafından beslendiğini, kimlere hizmet ettiğini bir kere daha göstermekteydi. Aynı gün Fransa'nın başkenti Paris'te başka bir toplantıda ise İnsan Hakları Ligi ve başta bukukuların örgütleri olmak üzere birçok demokratik örgüt, Şili'de insan haklarının çiğnenmesine karşı, kayıp Şili'li yurtseverlerin derhal serbest bırakılması uluslararası demokratik kamuoyuna yeni bir dayanışma çağrısı yapıyordu. Bu çağrının önem ve gerekliliği Santiago'daki tören ile daha da anlam kazanmaktaydı. Şili'deki törende süregelen emperyalizm - faşizm işbirliği ve dayanışması, tüm uluslararası demokratik güçlere insanlığın baş düşmanı faşizmin orededen beslendiğini, kaynaklandığını göstererek emperyalizme karşı mücadelenin faşizme karşı mücadeleden önem ve gerekliliğini de gösteriyordu.

Faşist Pinochet yönetiminin Şili halkı için kan, terör, baskı, ölümler yanında sefalet, yoksulluk getirdiği biliniyor.

Baskılar Şili'nin emekçi halkın yaşam koşullarının süreklî kötüleşmesi ile sonuç olarak yoğunlaşmakta. Ama aynı anda Şili büyük sermayesi Faşist Cunta aracılığı ile, ülke kaynaklarını, halkının sırtından uluslararası emperyalizmin çıkarlarına peşleşmektedir. Pinochet'e verilen armağan bu aşçanın anlamı. Citroen bu armağanı, Şili'de elde ettiği ve edeceği yeni ayrıcalıklar için vermektedir.

Durum Şili'nin emekçi halkı için böyle de, Fransa'nın emekçi halkı için çok mu farklı? Hiç de öyle değil. Tören'in ertesi günü 1 Temmuz'da Fransa'da günlük gazete manşetleri yeni zam haberleri ile dolu idi. Kömüre, metroya, konut kiralarına gelen zam haberleri ile.

1 Temmuz'dan itibaren konutlarda yakıt olarak kullanılan kömüre, zengin bir kömür ülkesi olan Fransa'da % 13 zam yapılmıştı. Paris'te emekçi halkın kullandığı ulaşım araçlarına yapılan zammın oranı ise % 20. Konut kiralarında kabul edilen artış oranı da % 10'u aşmıştı. Zamların uygulanmasına başlandığı tarih de ilgi çekici. Temmuz ayı, Fransa'da işyerlerinin, resmi dairelerin büyük ölçüde tatil girdikleri bir ay. Tatil nedeni ile işyerlerinin kapalı olması, emekçilerin zamlar karşısında örgütlediği protesto hareketlerini büyük ölçüde engelleyen bir faktördür. Zaman çok ustaca, bilinçle seçilmiş. İkinci zam dalgalanma Ağustos ayı başında gelmesi bekleniyor. Bu sefer ekmeğe, süte, başka gıda maddelerine, sigaraya, PTT ücretlerine zam yapılacak. İşte Citroen sermayeden böyle bir ortamda ülkesinde Fransa'da emekçi halkın geçim koşullarını zorlaştırarak, eli kanlı Pinochet ile zerefe, yeni kârları için kadeh tokuşturuyor.

Citroen Şili'ye doğru bu yeni "attılımı" kimin sırtından gerçekleştireceğini incelemek de çok önemli. Geçtiğimiz yıl içinde Citroen fabrikaları, başka büyük bir otomobil firması ile, Peugeot ile birleşti. Peugeot, Citroen firmasını satın alarak, uluslararası alanda büyük bir kuruluş olma yolunda yeni bir adım attı. Peugeot firmasının Citroen'in satın alınacak kaynakları ise Devlet tarafından bir barmele verilen onurluyların Frank ile gerçekleştirildi.

Peugeot-Citroen, Fransa'nın emekçi halkının yaratmış kaynakları, büyük sermayenin iktidar sayesinde kendi özel kasasına aktardı, yedik büyüyor, büyüdükçe eli kanlı "maşa"larla yeni "işler" tezgâhlıyor. Pinochet ile olduğu gibi. Citroen eskiden Meşhur Michelin Lastik Fabrikalarının malı idi. Michelin patronu da Peugeot eşyle kendisi de aktarılan Fransız emekçilerinin emeği ve parasıyla Güney Amerika'da yeni fabrikalar kuruyor. Başka Pinochet'lerle işbirliği yaparak, kadeh tokuşturarak. Bütün bunlar da Gücün "Liberalizmin" şampiyonluğunu yaptığı bir iktidardadır. Gl-

card Hükümeti, lafa özgürlük ve insan hakları sözcüklerini kımseye bırakmıyor. Ama Afrika halklarına karşı paraşütçülerini göndererek ölüm kusmayı, büyük patronlara da emekçi halkın paralarını dağıtmayı kımseye bırakmıyor. Ancak bütün bu olanlar, emekçilere de özgürlüklerin dışmanının kim olduğunu gösteriyor. İster bağımlı ister emperyalist olsun, tüm emekçi halkları çıkarının emperyalizme karşı kesin, kararı ve uluslararası dayanışma içinde ortak mücadele vermek zorunluluğunda da bir kere daha ortaya koyuyor. Emperyalizme karşı verilen mücadele ile faşizmin kesin yıkılışını hedefleyen mücadelenin ortak yönlerini gösteriyor. Bu mücadele geliştikçe, büyük sermayedarlarla Pinochet ve benzerlerinin artık rahatça kadeh tokuşturamayacakları da biliniyor. Ve sonuç mutlaka emekçi halkların ortak mücadelesinin zafere olacak.

İKP'nin değerlendirilmesi

Son seçimlerdeki görece getirmesi üzerine İtalyan Komünist Partisi Genel Sekreteri Enrico Berlinguer, son iki yıllık gelişim konusunda bir durum değerlendirmesi yapmıştır.

Parti'nin il ve bölge sekreterleri toplantısında konuşan Berlinguer, Hristiyan Demokratların şu seçimlerde ilerlemesinde Aldo Moro Olayı'nın ve bu olay karşısında hükümetin kararı tavrı takınmasının büyük rol oynadığını, bu koşullarda karşı siyasal partilerin de Hristiyan Demokratlar'la herhangi bir polemik karşısında hükümetin kararı tavrı takınmasının büyük rol oynadığını, bu koşullarda karşı siyasal partilerin de Hristiyan Demokratlar'la herhangi bir polemik gimmelerinin de bu başarıya katkıda bulunduğunu belirtmiştir.

Parti'nin gelişmesi konusunda gelince, Berlinguer, komünistlerin son iki ay içinde çok açık yüreklilikle ve batta belli ölçüde safca davrandıklarını, oysa diğer partilerin aynı açık yüreklilik ve sadakat göstermediklerini söylemiştir. Genel Sekreter'e göre, "kızı" teröristlerin komünistlerin aynı ideolojik köke sahip oldukları yoldaki iddialara karşı dahi cevap vermekte yetersiz kalmış, bu teröristlerin "İtalyan siyasal yaşamında krize otomatik ve gerici bir çözüm getirmek" için çalıştıkları gerekti-

ğince vurgulanamamıştır.

Yine Berlinguer'e göre, 20 Haziran 1976 seçimlerinden sonra şiddetlenen antikomünizm, bir yandan, İKP'nin bir "sosyal-demokrat" parti haline dönüştüğü yolundaki "sol" suçlamalar öte yandan, kararsız seçmenlerin son kısmı seçimlerde İKP'ye oy vermelerini bir ölçüde engellemiştir, bunda partinin ne iktidarda ne de muhalefet olabilmeye, hayli rol oynamıştır.

Yerel yönetimlerde komünistlerin etkin çoğunluklar sağlamak için ittifak uygulamalarına ağırlık vermeleri de, partinin özet inşayit kullanıma olanağı artırılmıştır. Parti yöneticileri de, diğer partilerle ittifak ilişkileri sorunlarına fazla boğuldukları için kitlelerle ve seçmenlerle yeterli kadar sıkı bağlar sürdürmemişler, kitle çalışmasını, kültürel ve ideolojik mücadeleyi ihmal etmişlerdir.

Berlinguer'e göre, İtalyan Komünist Partisi, son derece demokratik bir parti olduğu imajını yaratmayı başarmıştır. Ama bu yeterli değildir, aynı zamanda toplumun kökünü dönüştürme uğraşabileceği bir parti olduğuna da göstermek, getireceği yeni değerleri ve kuracağı toplumun taslağını da kamuoyuna anlatmak ve beğlentirmek durumundadır.

Yunanistan Komünist Partisi'nin yeni stratejisi

Yeraltından çıkışından bu yana Yunanistan Komünist Partisi ilk yasal kongresini Atina'da 656 delegenin katılımıyla yapmıştır. Kongre 46 kardeş partinin temsilcileri tarafından da izlenmiştir.

Kongre dolayısıyla YKP'nin varlığı ve etkinliği, afitişlerle, gösterilerle, yayınlarla bütün Yunanistan'da hissettirilmiştir. Kongre süresince, partinin günlük gazetesi Rizospastis'in satışı, Atina - Pire bölgesinde birici sraya yükselmiştir.

Son seçimlerde oyların yüzde 9,36'nı elde etmeyi başaran YKP, bu kongrede kitle desteğini daha da artırmak üzere yeni bir strateji üzerinde çalışmalarda bulunmuş ve "halk demokrasisi" kurmayı baş hedef ilan etmiştir. Bu yeni stratejiye göre YKP'nin bundan böyle diğer sol partilerle daha yakın bir güçbirliği kurması beklenmektedir. Güçbirliği kurulacak partilerin içinde, sosyalist Pasok ve, ismini değiştirmeyi kabul ettiği takdirde, Yunanistan "İç Komünist" Partisi gelmektedir.

Önümüzdeki Ekim ayında yapılacak olan belediye seçimlerinde alacağı sonuçlar, YKP'nin yeni stratejisinin başarı derecesinin ilk göstergesi olacaktır.

İŞBİRLİĞİNDE ÖNEMLİ GELİŞME SAĞLANDI

Uluslararasıdaki yumuşama süreci, Türk-Bulgar iyi komşuluk ve ekonomik işbirliği ilişkilerinde de olumlu etkisini gösterdi. Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanı Todor Jivkov'la Cumburbaskanı Fahri Korutürk arasında yapılan görüşmeler, bu ilişkilerin geliştirilmesi için gerekli ve elverişli ortamı yarattı. İlişkilerin gelişmesinde, iki ülkenin, coğrafik durumu dolayısıyla, Orta Avrupa'dan ve Batı Avrupa'dan Yakın Doğu ve Asya'ya doğru giden yol üzerinde kritik noktaları olmaları bakımından çok önemli bir ekonomik alanı olan ulaşımın payı büyüktür. Bu nedenle 1975 Ağustosunda özel Türk-Bulgar Ulaştırma Komisyonu kurulmuştur. Bu komisyon şimdiye dek, ortak hareket ve işbirliğini genişletmek amacıyla üç toplantı yapmıştır.

Üçüncü toplantı 5-9 Nisan 1978 tarihleri arasında Sofyada yapıldı. Türk beyefendi, Ulaştırma Bakanı Güneş Ongit başkanlık ediyordu. Karma Ulaştırma Komisyonunun çalışmalarında ana tema, geçen dönemde yapılan işleri gözden geçirmek idi. Ulaşım alanındaki işbirliğinde önemli ölçüde gelişme olmuştur. Söyle ki: Svilengrad ve Kapıkule sınır kapılarında geçen yük trenlerinin sayısı artmış, yeni otomatik blokaj sistemi hizmete girmiş, uluslararası E-95 yolunun (Miçudun-Malko Trnovo, Kirklareli-Bahaseski kesimlerinde) rekonstrüksiyonu konusunda anlaşmaya varılmış ve anlaşma gereğince yol yapım çalışmaları başlamıştır.

Ulaştırma alanındaki işbirliğini ileride niteliyecek olan başlıca unsar aynı ayrı yapılacak işler değil, sağlıklı ve sürüklü perspektif çalışmalar olacaktır. Her iki ülke, aralarında ulaşım işbirliğini ge-

niletmek amacıyla bir Genel Anlaşma imzalamak için gerekli tüm hazırlığı bir an önce tamamlanması için çaba göstereceklerdir. Söz konusu genel anlaşma tasarrufları bu yıl Eylül ayında Türkiye'de incelenmesi öngörülmüştür. Genel Anlaşma her türlü taşınacağı ve bunlarla ilişkili bulunan işlevler kapsayacaktır.

İki ülke arasında bu alanda en büyük işbirliği demiryolu ulaşımında sağlanmıştır. 1978 Mayısında Demiryollarından, Genel Müdür Zühtü Önal'ın başkanlığında bir heyet Sofya'ya gelmişti. Türk heyeti, Bulgar Devlet "Demiryolları Ulaştırması" Genel Müdürü Yosif Smilov'un daveti üzerine yola çıkmıştı. Yapılan görüşmelerde iki ülkenin heyetleri, en yakın bir zamanda Bulgar Devlet Demiryolları İdaresiyle Türkiye Demiryolları Genel Müdürlüğü arasında direkt demiryolu ve telgraf bağlantılarının kurulmasında anlaşmaya vardılar. Yolculara kolaylık sağlamak üzere özel tarifesiyle işletilmesi olanakları arandı ve anlaşmaya varıldı. Karşılıklı olarak alınan bu önlemler, iki ülkeden geçen transit ulaşımı önemli ölçüde artırmaya bekleniyor. Burada, ulaşımın modernleştirilmesinde uzman değerli de öngörülmüştür.

Karma Ulaştırma Komisyonu, çağdaş karayolu şebekesi yapmaya da dikkat ediyor. Şimdi Burgaz-Rezovo-İğnedalı-Istanbul yolunun düzeltilmesi saptayı mevcut durumun durumsuzluğu için gereken önlemler önceleniyor. Öte yandan Türk-Bulgar karma otomobil ulaşım kurusu olan "Trakya Ulaşım" da başarıyla biçimde gelişiyor. Ayrıca Kaplan Andreov hudut kapısında geçen otomobillerle ilgili işlemler de geliştirilmiştir.

İşbirliği, yararlı ürünleri verecek.

Buna karşın, otomobil ulaşımının kolaylaştırılması için, her iki ülkenin uzmanları ortak çaba harcamaktadırlar. Deniz ulaşımı alanındaki işbirliğinin geliştirilmesi için de olanaklar inceleniyor. Ortak gemi seferleri düzenlenmesi, kurulması ve ortak seferler düzenlenmesinin elverişli olup olmayacağı gibi konu-

lar inceleniyor. Öte yandan Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Hükümetiyle Türkiye arasında deniz ticaret seferleri alanında bir anlaşma imzalanması sonunu da görüşülmüştür. Yapılan hazırlıkların sonuçları 1978 Eylülünde düzenlenecek bir toplantı ele alınacak.

SÜRGÜN VE KIYIM TİP'LİLERİ DURDURAMAZ

Amasya-Suluova Şeker fabrikasında MC döneminde bile görülmeyen başka ve kıymetli emirler. Fabrikada yetkili Şeker-İş sendikasıdaki sınıf mücadelesine anlayışla karşı, ilerici sendikal hareket öncülerinden ilerici, demokrat ve sosyalist unsurların, çeşitli olanek ana sosyal hakları ellerinden alınıyor, sözleşmedeki anti-demokratik maddelere dayanarak sürülüyor, kıyılıyor.

Son günlerde, ilerici sendikal hareketin öncülerinden TİP Merajon işçi başkanı Kaya Değirmen ve daha birçok kişinin terfi sanayi hakları, "bu görevle layık olmadıkları" gerekçesiyle ellerinden alınmıştır.

Bunlara da yetmeyen sendika yöneticileri ve işletme yetkilileri son çareyi Kaya Değirmen'i sözleşmedeki anti-demokratik maddelere dayanarak, geçici görev atı altında süresiz olarak fabrikadan uzaklaştırmakta bulmuşlardır.

Kuşkusuz sermayenin uğraklarının oyunları bununla kalmayacak aynı çevreler diğer ilerici, demokrat ve sosyalist işçiler üzerinde yeni, yeni oyunlar oynayacaklar. Ama şurası unutulmaması ki bu arkaşlara yapılan baskılar işçileri geriletecektir. Suluova Şeker fabrikasındaki ilerici sendikal hareketin öncülerini ve bilinçli işçilerini kararlı mücadelesiz sermayenin ve onun uğraklarının bu ve benzeri oyunları mutlaka bozacak ve safer işçi sınıfımızın olacaktır.

FAŞİST SALDIRILARI, İŞ CİNAYETLERİNİ, HAYAT PAHALILIGINI VE İŞSİZLİĞİ PROTOSTO MİTINGİ YAPILDI

25 Haziran Pazar günü Zonguldak'ta ilerici, yurtsever, demokrat ve sosyalist güçler faşist katliamları ve maden ocaklarındaki iş cinayetlerini, hayat pahalılığını ve işsizliği protesto ettiler. Miting öncesi, mitingin yapılmasını önlemek için faşist güçler akademideki öğrencilere bomba attılar. Diğer yandan başta gelmiş geçmiş en "güçlü" sari sendikalarından olan Zonguldak Maden İşçileri Sendikası ilerici geçinen yayın organları ve CHP parantezindeki kişi ve örgütler mitinge katılımını az olması için büyük çaba sarfetmelerine rağmen miting, binlerce kişinin katılımıyla tam bir disiplin içinde yapıldı. Mitingi düzenleyen ve katılan 40 kitle örgütünün içinde çok sayıda DİSK ve Türk-İş üyesi Sendikaların yer olması ve diğer emekçi örgütlerinin katılımı, işçi ve emekçilerin istemlerini devşirerek işbaşına gelmiş CHP ayrıltıkları hükümet döneminde daha da anlamlı kazanıyordu. Mitingde kendisi dışındaki plana çıkartma girişiminde bulunan Dev-Genç'in sekteye uğratılması Sendikaların aldığı önlemlerle etkisiz bırakılıyor böylece demokratik güçlerin ılıklı birliği anlayışındaki karlılıkları da gösteriyordu.

Ülkücüler gerçek mesleklerini buldular: BAR FEDAILİĞİ

Şanzelize gazinosu, Ankara'da Maltepe'dedir. Burada çalışan işçiler hergün gazino patronunun ve adamlarının, küfürleri ve hakaretleri ile karşı karşıya çalışmaktadırlar. Bu hakaretler, 3 Temmuz günü, yağlı bir mühterinin "gıcık kağıdı" bir garsonun, Patron Muhin Östaş'ın odasına çekilip, kıyasıya dövülmesi ile doruk noktasına ulaşmıştır. Bunun üzerine, 25 işçi, iş güvenliği talebi ile direnişe geçmişlerdir. Bu işçilerin hepsi de sendikassız, sigortasız ve her türlü sosyal güvenceden yoksundurlar.

5 orkestra elemanı ve iki kişi dışında, tüm gazino işçilerini kolkola karkuşunda bulan patron, çareyi faşistlerle işbirliği halinde, işçileri yıldırma buluyor. İşçilerin karlılığını görünce de bir yandan daha sert yıldırma yöntemlerine başvururken, öte yandan, Ankara'da faşistlerin üledikleri yurtlardan ve Bahişehir'den getirdiği faşist komandoları işe almaya başlıyor. Bu faşistler, sadece orada çalışıp, işçilerin direnişini kanla boğmak için kullanılıyor. O pek iyi becerdikleri, işçilerin direnişini kanla boğmak için de kullanılıyor. Nitekim, 7 Temmuz sabahı topluca işyeri civarında dolaşmakta olan işçilerin üzerine, patron ve panndaki 5 tahsi dolsuz komando ile orada bulunan polis'in gözü önünde bıçak ve demir çubuklarla saldırılıyor. Bu saldırının sonucu 8 işçi çeşitli yerlerinden yaralanıyorlar.

Polisin, patronu ve faşistleri destekleyici tavır sadece saldırı sırasında görülmüyor. İşçiler, gazino'da izinsiz çalışan komandoları attırarak için gerekli yerlere başvuruyorlar. Bu başvuruların sonucu, 6 Temmuz gecesi, orada izinsiz çalışan komandoları çıkarmaya gelen polis, gazino'da yitip içtikten ve paralarını aldıktan sonra görevlerini yapmanın rahatlığı içinde oradan ayrılıyorlar.

Patron Muhin Östaş, şimdiki Ankara Gençlik Parkı'ndaki kendine kiralandığı, yazlık "Yıldız Saray" gazinosunu "hükmete açmanın" şartlığı içinde, bu patronun, PTT Genel Müdürlüğü'nde muhasebeci olarak çalıştığı da söylenmekte. Memurların ticaretle uğraşması ne sanandan beri yasal oldu? İşçiler, tüm bunların cevabını bekliyorlar.

İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİ YAYINLARI

Çeviren: Yılmaz Onay
260 Sayfa - 35 TL.

İŞÇİ TİYATROLARI "Ajitprop Toplulukları"

İsteme Adresi:
Sezenler Sok. 2/14
Necatibey - ANKARA

Armin Kamurad - Frank Rainer Scheck

Nasrettin Hoca şenliği, karikatür yarışmasında Büyük Ödül'ü alan Beysun Gökçin ile söyleşi

* 5. Uluslararası Nasreddin Hoca Şenliği Karikatür Yarışmasında "Büyük Ödül"ü kazandı. Önce si-
zi kutlamak isteriz.

* Sağolun.

* Bize kısa öz geçmişinizi anlatır mısınız?

* 1949 yılında Eskişehir'de doğdum. İstanbul'da başladığım ilk öğrenimim İzmir'de devam etti. 1968 yılında İzmir Maarif Koleji'nden mezun olarak İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Dekanlığı Sanatlar Bölümüne girdim. Bir yıl sonra yeniden sınavlara girerek Yüksek Mimarlık Bölümüne girdim. Öğrencilik yıllarımda grafiklik, matbaa ressamlığı, seramik hediye eşya yaparak geçimimi temin ettim. 1976 yılında evlendim. Akademi'den 1977 Sonbaharında mezun oldum. İstanbul'da oturuyorum. Halen serbest mimar olarak çalışıyorum.

* Karikatürle ilginiz nasıl başladı?

* Karikatürde ilgilenmem orta öğrenim yıllarımda kadar dayanır. Ancak Akademi'deki ikinci yıldandan sonra karikatür çizmeyi bıraktım sayılabilir. Yeniden başlamam ise oldukça yakın bir zamana dayanıyor.

* Anladığım kadarı ile oldukça uzun bir ara vermişsiniz.

* Bazı ara çalışmalar saymazsak uzun bir zaman.

* Peki "çizmeyi bırakmıştım" dediniz; bunun ve yeniden çizmeye başlamanızın sebepleri nedir?

* Mizah ve dallardan karikatür, en etkili anlatım yollarından biri bence. Ancak bu alanda çizer olarak yer almak, sürekliliği ve tutarlı ürün vermek çok düzenli, azulu ve yoğun bir çalışmayı gerektiriyor. Bense gerek "geçim" olayının yorgunluğu, gerekse kişisel düzenliliklerimin sonucu karikatürlerimi; evimde, dosyalarımda, çizilmiş, kurşunakalem ya da almanış notlar olarak biriktirir duruma gelmiştim. Disiplinliğime ve düzenliliğime kızp, kendi kendimi çizmeye mahkum ettim.

* Anlaşılın mahpushaneden kaçtınız...

* Eh, öyle sayılır. Öğrendiğim, nereden bakılrsa bakılsın üretimin dışında kalmanın getirildiği bir rahatlığı var. Üretimde yer almak ise, insan yaşamı içinde daha gerçek bir konuya getiriyor. Yani yaşam biçimi ile ilgili olarak kesin bir seçim yapma durumuna geliyorsunuz. Ya bu ortam düzenine baş eğip yalnız ve yalnız karm doyurma kavayasına girip ister istemez silinip eylemsiz hale geleceksiniz, ya da karm doyuramamam, en insanca taleplerinizin karşılanmaması veya bu taleplerin kâr düzeninin alması satılır malları haline getirilmesinin temel sebeplerini teşahit edip, bunları değiştirme doğrultusundaki kavayaya gücünüz, beceri ve yetenekleriniz oranında bir noktadan önmuz vereceksiniz.

* Peki, mizahı ve karikatürü nasıl tanımlarsınız?

* Mizah, yaşantımızdaki saçmalıklara, düzenin ayakta duruyor götinen; oysa çoğunun içi kokuşmuş kurulumlara, tabularına karşı toplumsal eleştiri ve muhalefet oluşturur. Toplumsal ve anımsal muhalefetin doruğunda mizah sanatı da kendi doruğuna ulaşır. Bu muhalefetin geldiği dönemlerde mizah da gelir. Bence bu ilişki bir fizik kanunu kadar gerçek ve değişmezdir.

Karikatür de, mizah dalları içinde en etkin olanıdır. Temel sebebi ise bence, "kolay" olmasıdır. Bu düzenli çizildiği, insanın emeğini emip yutan, garip postmani bırakın "emekle kavayası" tüm insanları yorğun olan. Karikatür ise, bu insanları için "kolay" dir.

Büyük Başarı Ödülü Beysun Gökçin

* Peki "kolay" olması...

* Yani, fiziksel algılama olarak kolaydır. Bir kitabın ya da yazımın anlattığı düşünceleri kavramak için zaman ve dirlik gerekir. Karikatürü ise görürsünüz, bir anda kavrar; güler ve düşünürsünüz.

Beldi de Türkiye'de yazılı mizahın, resmî mizah kadar yaygınlaşmamış olmasının sebeplerinden biri bu "kolay"lığı olabilir.

* Doğru anladysam, karikatürün en yorğun anlamda bile kolayca kekenebildiğini söylüyorsunuz.

* Evet, taşıdığı mizah unsuru ile de etkin bir düşünce ivmesi yarattığı kanısındayım.

* Peki, mizahın amacı ne olmak sizce?

* Düzenin tüm saçmalıklarını, bütün gerik kurumlarını ve yöntemlerini açığa çıkarmak, alaya almak, parçalamak ve toplumu anımsal mücadele doğrultusunda acıyla, neşleyle yüreklendirip, yenilemek.

* Türk mizahı ve karikatürü üzerine düşüncelerinizi nedir?

* Mizahımız ve karikatürümüz gerek uluslararası başarılar, gerekse ilerik yanı ile gerçekten onur verici bir düzeyde. Ben Türk mizahının bu başarısını geçmişte buluyorum. Sanat dallarımız içinde geçmişle ilişkilerini sürdüren, haktan kopmamış, her an sahip, neredeyse tek dal mizah bence. Nasreddin Hoca'dan, Karagöz'e bugüne kadar gelişimini kesintisiz sürdürdü. Mizah sanatımızda batıya özentü yoktur. Diğer bir çok dalda görebileceğimiz batı sanat hareketlerinin temelini ve gelişimini kavramadan, sadece biçimsel sonuçlarına benzeterek, sanat yapma çabamız mizah ve karikatürde görmez. İyisi, kötüsü, neyimiz varsa bizimidir.

Bir de tabii, bu olguyu mizah kendi oluşumuna bağlayabiliyorum. Mizahın kaynağı toplumsal muhalefettir. Bir toplumda yukardan yapı olarak muhalefet etme biçimi açıklanamaz. Toplum kendi muhalefetini kendi yapar ve giderik mizahını yaratır. Sanırım Türk mizahının dünyadaki yerinden bahsederken...

* Evet, şimdi bu yanı ile ilgili soru yöneltmeye hazırlanıyordum.

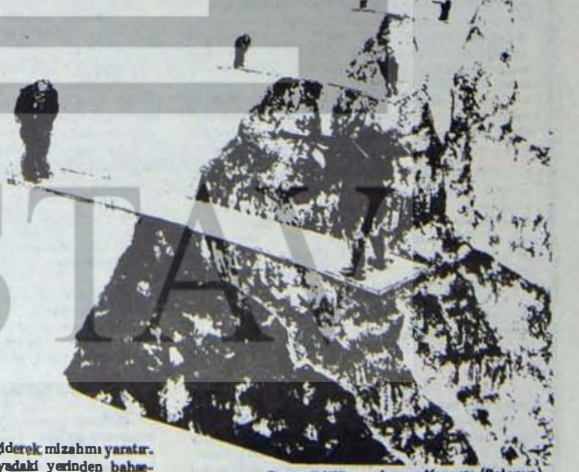
* Mizahın evrensel yanı çok önemli bence. Farklı kültür yapılarında insanların aynı olaya gülebilmesi mizahın temel çelişkileden evrenselliğini açığa çıkarıyor. Kültür ve değer farkları değişse bile aynı olayla gülmek, neşelenmek insanların birbirine yaklaşıyor. Bu açıdan uluslararası sergi ve yarışmalarla haberleşilemek açısından çok olumlu buluyorum.

* Çok teşekkür ederiz. Size bundan sonraki çalışmalarınızda başarılar dileriz.

* Sağolun. Derneğinize ilgisine teşekkür ederim.

Gerge Dergisi Ödülü Ibrahim Güngör

Başarı Ödülü Janusz Kapusta (Polonya)

